

2009

Jaarverslag SPF

Jaarverslag SPF 2009

Inhoudsopgave

1	Profiel	3
2	Persoons- en adresgegevens ultimo 2009	4
3	Kerncijfers	5
4	Verslag van het bestuur	6
4.1	Gang van zaken in 2009	6
4.2	Organisatie in 2009	8
4.3	Pensioenen	11
4.4	Beleggingen	16
4.5	Risico management	22
4.6	Financiële positie	28
4.7	Communicatie	30
4.8	Blik vooruit 2010	31
5	Verslag van de Visitatiecommissie	33
6	Verslag van het Verantwoordingsorgaan	35
7	Jaarrekening	37
7.1	Balans per 31 december (na resultaatbestemming)	37
7.2	Staat van baten en lasten	38
7.3	Kasstroomoverzicht	39
7.4	Grondslagen voor de waardering	40
7.5	Toelichting op de balans	43
7.6	Toelichting op de Staat van baten en lasten	49
7.7	Beloning bestuurders	52
7.8	Bestemming saldo van baten en lasten	52
7.9	Honoraria accountant	52
7.10	Actuariële toelichting	53
8	Overige gegevens	56
8.1	Accountantsverklaring	56
8.2	Actuariële verklaring	57
9	Begrippenlijst	58
10	English summary	61
10.1	Profile	61
10.2	Report by the Board of Directors	61
10.3	Key Figures	63

1 Profiel

Stichting Pensioenfonds SABIC (SPF) is in 2003 opgericht met als doel te voorzien in een verzekering van pensioen en daarmee vergelijkbare periodieke uitkeringen. In het pensioenfonds zijn de (pre)pensioenen ondergebracht van werknemers, gewezen werknemers en hun nagelaten betrekkingen van SABIC Limburg B.V. en SABIC Europe B.V. (SABIC).

Het fonds heeft alle uitvoeringsactiviteiten (pensioenbeheer, vermogensbeheer en alle overige ondersteunende activiteiten) uitbesteed aan DSM Pension Services B.V. (DPS).

De omvang van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) bedraagt ultimo 2009 EUR 436,6 mln., waarvan EUR 55,2 mln. betrekking heeft op de beschikbare premiereregeling (BPR) en de regeling vrijwillig pensioensparen (VPS). De waarde van de beleggingsportefeuille bedraagt ultimo 2009 EUR 481,6 mln. De dekkingsgraad, uitgaande van de verplichtingen gebaseerd op de marktrente is per ultimo 2009 112%.

Statutaire doelstelling

Het fonds heeft als statutaire doelstelling te voorzien in de verzekering van pensioen en daarmee vergelijkbare periodieke uitkeringen van werknemers en gewezen werknemers en hun nagelaten betrekkingen verbonden aan de te Sittard gevestigde besloten vennootschap SABIC Europe B.V. en de daarmee verbonden ondernemingen overeenkomstig de door het fonds vastgestelde pensioenreglementen.

Missie

SPF draagt zorg voor de uitvoering van de pensioenregelingen die SABIC Europe B.V. met de werknemers is overeengekomen.

SPF heeft de ambitie pensioenaanspraken aan te passen aan de loonontwikkeling en pensioenuitkeringen aan te passen aan de prijsontwikkeling. SPF wil deze ambitie waarmaken door een kosteneffectieve en efficiënte uitvoering en een verantwoord beheer van de risico's.

SPF hecht in haar beleidskeuzes aan maatschappelijke normen en waarden en wil daarbij transparant, helder en begrijpelijk in de communicatie zijn naar belanghebbenden.

2 Persoons- en adresgegevens ultimo 2009

Bestuur SPF

<i>Benoemd op voordracht van SABIC Europe B.V.</i>	De heer Ir. J.W.J. van den Berg (voorzitter) De heer drs. P.G.H.M. Dorn RA De heer drs. H.G.J. Schurgers RA RC De heer Ir. A.J.J.M. Verlaar MMO
<i>Benoemd op voordracht van de Ondernemingsraad SABIC Limburg B.V.</i>	De heer Ir. G.I.V. Bonte MBA (secretaris) De heer drs. M.L.M. Pelsers De heer R.L.O. Tielens
<i>Benoemd na verkiezing uit en door de pensioengerechtigden</i>	De heer Ir. F.H.M.A. Noteborn
<i>Visitatiecommissie (extern)</i>	Mevrouw H.C.M. Vedder-Wubben (voorzitter) De heer A.A.M. Bolwerk De heer C.C. van der Sluis CPC
<i>Verantwoordingsorgaan Aangewezen door SABIC Europe B.V.</i>	De heer H. van Dok De heer drs. J.C. van Moorsel RC
<i>Aangewezen door de Ondernemingsraad SABIC Limburg B.V.</i>	De heer C.G.M. Mehlkop BBA De heer P.J.W.H. Otto
<i>Gekozen uit en door de pensioengerechtigden</i>	De heer J.J.C. Coenen (voorzitter) De heer ing. J.P. Mastebroek

Algemeen

<i>Externe deskundigen Beleggingen</i>	De heer dr. A.M.H. Slager RBA De heer drs. B.P.H. Puijn RBA
<i>Certificerend Actuaris</i>	De heer drs. H.J.W. van Gemert AAG, Towers Watson
<i>Accountant</i>	Mevrouw drs. N.A.J. Silverentand RA, Ernst & Young
<i>Compliance Officer</i>	De heer B.M. Peters RA, Nederlands Compliance Instituut
<i>Bestuursondersteuning</i>	De heer H.P.G. Vleeshouwers, DSM Pension Services B.V.

Adresgegevens SPF

<i>Bezoekadres</i>	Het Overloon 1, 6411 TE Heerlen
<i>Postadres</i>	Postbus 6500, 6401 JH Heerlen
<i>Telefoon</i>	045 - 5782877 of 045 - 5782577
<i>Telefax</i>	010 - 4590249
<i>Internet</i>	www.spf-pensioenen.nl
<i>E-mail</i>	info@spf-pensioenen.nl

3 Kerncijfers

(in EUR mln, tenzij anders aangegeven)

	2009	2008	2007	2006	2005
Pensioenen					
Deelnemers (aantallen)					
Actieve deelnemers pensioenregelingen	1.972	2.037	1.992	1.972	1.871
Gepensioneerden	106	74	49	24	6
Nabestaanden	27	18	15	10	7
Wezen	15	9	12	11	8
Arbeidsongeschikten	22	17	19	14	14
Slapers	197	159	129	92	63
Totaal aantal deelnemers	2.339	2.314	2.216	2.123	1.969
Premies en Uitkeringen					
Premies	26,3	26,9	26,3	28,4	25,9
Uitkeringen	9,3	8,0	5,6	3,0	1,6
Beleggingen					
Belegd vermogen					
Aandelen	155,9	112,9	179,8	175,9	160,7
Vastrentende Waarden	219,3	167,6	175,6	153,4	147,2
Onroerend Goed	13,5	9,5	15,4	24,7	17,4
Inflation-linked bonds	55,7	76,1	53,8	54,0	49,7
Alternatieve Beleggingen	28,5	30,6	36,6	24,7	-
Overige beleggingen	-0,7	-2,5	1,9	1,4	0,0
Liquiditeiten	9,4	11,8	6,4	5,9	2,6
Totaal belegd vermogen	481,6	406,0	469,5	440,0	377,6
Beleggingsrendement					
Portefeuille	14,4%	-17,5%	1,3%	5,9%	14,8%
Benchmark	13,5%	-17,1%	0,8%	7,5%	13,9%
Beleggingsresultaten					
Direct	14,0	15,5	13,6	11,0	9,6
Indirect	46,2	-98,6	-6,8	13,4	37,0
Financiële positie					
Pensioenfondsvermogen	480,7	405,4	468,8	439,8	391,6
Voorziening Pensioenverplichtingen	436,6	419,2	315,2	307,3	284,1
waarvan:					
Beschikbare premie (BPR)	54,5	54,4	52,4	46,2	38,0
Vrijwillig pensioensparen (VPS)	0,7	0,6	0,4	0,2	-
Pensioenfondsreserve	44,1	-13,8	153,6	132,5	107,4
Dekkingsgraad	112%	96%	159%	151%	144%
Gehanteerde rekenrente	3,8%	3,5%	4,9%	4,3%	3,8%

Bij het berekenen van de dekkingsgraad worden de BPR en VPS regeling buiten beschouwing gelaten.

Het pensioenfondsvermogen betreft de pensioenfondsreserve inclusief de voorziening pensioenverplichtingen.

4 Verslag van het bestuur

4.1 Gang van zaken in 2009

Positie van het fonds

In 2009 heeft de financiële positie van het fonds zich ten opzichte van het crisisjaar 2008 hersteld. De verbeterde financiële positie van het fonds is af te lezen aan de dekkingsgraad, de verhouding tussen het fondsvermogen en pensioenverplichtingen. Als graadmeter voor de financiële positie liet de dekkingsgraad van het fonds in 2009 evenals in het voorgaande jaar een relatief grillig verloop zien. Het fonds kende ultimo 2008 een dekkingsgraad van 96%. Gedurende het eerste kwartaal van 2009 was deze gezakt tot onder 90% om vervolgens weer te stijgen naar 112% ultimo 2009.

In het eerste kwartaal van 2009 heeft het bestuur naar aanleiding van de verminderde financiële positie van het fonds, als gevolg van de economische ontwikkelingen gedurende het crisisjaar 2008, een herstelplan vastgesteld en ter beoordeling voorgelegd aan De Nederlandsche Bank (DNB). Het herstelplan is opgesteld op basis van de uitgangspunten zoals geformuleerd door DNB, de aard van de pensioenregeling, de financiële positie ultimo 2008 en het vigerende strategische beleggingsbeleid. Uit het herstelplan blijkt, dat met de sturingsmiddelen die het huidige beleid van het fonds biedt, binnen de door de toezichthouder vereiste termijnen van vijf respectievelijk vijftien jaar, herstel van de dekkingsgraad tot boven het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen respectievelijk het vereist eigen vermogen alleszins mogelijk is. De verbetering van de financiële positie van het fonds lag ultimo jaar boven de verwachting zoals vervat in het herstelplan.

Rendement

Na afloop van het eerste kwartaal moest het bestuur constateren dat, door aanhoudend tegenvallende beleggingsresultaten, achterstand was opgelopen ten opzichte van het uitgewerkte herstelplan. Gedurende de rest van het jaar werd steeds duidelijker dat een depressie vooralsnog was afgewend en dat de wereldeconomie geleidelijk aan licht herstel begon te vertonen. Ingegeven door dit voorzichtige economische herstel, veerden de financiële markten op en behaalde het fonds over het gehele jaar een positief beleggingsrendement van 14,4% ten opzichte van een benchmark rendement van 13,5%.

Voorziening pensioenverplichtingen

In verband met de door het AG gepubliceerde nieuwe sterftewaarnemingen over de periode 2003 tot en met 2008, welke aanmerkelijk lagere sterftetekansen laten zien dan op grond van de sterftetrend uit de AG Prognosetafel 2005-2050, is de voorziening pensioenverplichtingen ultimo 2009 met 4% opgetrokken. Bij vaststelling van dit jaarverslag wacht de pensioensector nog op het verschijnen van de nieuwe AG Prognosetafel. De cijfers in de nieuwe AG prognosetafel kunnen afwijken van de genoemde optrek van 4%. Het bestuur is mede op basis van adviezen van deskundigen van mening dat in voldoende mate rekening gehouden is met alle bekende feiten en aanwijzingen rond sterftetekansen en de ontwikkeling hiervan. Een nadere onderbouwing is weergegeven in de actuariële toelichting.

Herstelplan

Volgens het herstelplan, dat eind maart bij de toezichthouder is ingediend en goedgekeurd, zou het fonds eind 2009 een dekkingsgraad van 99,9% moeten hebben. De dekkingsgraad van het fonds van ultimo 2009 ligt daar met 112% ver boven.

Per 1 januari 2010 bevindt de dekkingsgraad van het fonds zich drie kwartalen boven het minimaal vereist eigen vermogen van 105,0%. De dekkingsgraad voor het vereist eigen vermogen bedraagt 114,3%. Het bestuur benadrukt dat het om een momentopname gaat en dat de dekkingsgraad van het fonds gekenmerkt wordt door een hoge mate van beweeglijkheid die samenhangt met de onzekerheid op de financiële markten. Gedurende 2009 is specifiek aandacht uitgegaan naar het in kaart brengen van de achterliggende oorzaken en financiële gevolgen van de kredietcrisis voor het fonds. Daarbij is eveneens de communicatie richting belanghebbenden en het besluitvormingsproces van het bestuur geëvalueerd. Vanuit diverse invalshoeken heeft het bestuur aandacht besteed aan de oorzaken en financiële gevolgen van de kredietcrisis.

Herijking beleggingsbeleid

Middels een herijking van het beleggingsbeleid (afgerond in het tweede kwartaal 2009) is het strategische beleid van het fonds door het bestuur geanalyseerd en is onderzocht of het gevoerde strategische beleggingsbeleid totnogtoe, gegeven de gewijzigde omstandigheden op de financiële markten, nog valide is. Bij de herijking zijn verschillende economische scenario's gemodelleerd en is de impact op het fonds van deze scenario's onder diverse beleggingsbeleid varianten bekeken.

De economische scenario's betroffen: "Depressie", "Japan", "Boom Bust", "Hoge inflatie" en "Big Dip". Elk van de scenario's heeft specifieke kenmerken op het gebied van economische groei, inflatie (of deflatie), rentes en aandelenmarkten.

Uit de resultaten van de herijking is naar voren gekomen dat het vigerende strategische beleggingsbeleid voor het fonds in de gedefinieerde scenario's voldoende robuust is. De strategische beleggingsportefeuille doet het relatief goed binnen de meeste economische scenario's. De uitgangspunten die ten grondslag liggen aan het strategisch beleggingsbeleid zijn gedurende de herijking herbeoordeeld. De inzet van additionele risicoreducerende maatregelen om het aandelen- en renterisico voor het pensioenfonds te beperken, is daarbij expliciet in de analyse meegenomen.

Gelet op de dynamiek van de financiële markten en de vergaande impact van deze beweeglijkheid op de financiële positie van het fonds is op basis van de uitkomsten van de herijkingdiscussie besloten om het strategische beleggingsbeleid op een meer dynamische manier vorm te geven.

Dynamisch beleggingsbeleid

Het bestuur heeft zich intensief beraden over de gevolgen van de kredietcrisis en in het bijzonder over de eventuele bijstelling van de afweging tussen enerzijds de betaalbaarheid van nominale pensioenen en de ambitie tot toeslagverlening en anderzijds de daarmee gepaard gaande risico's. Dit heeft het bestuur doen besluiten om het strategische beleggingsbeleid meer dynamisch in te richten. Deze dynamisering van het beleid betekent dat bij het bereiken van bepaalde triggerniveaus (dekkingsgraad of bij sterk wijzigende marktomstandigheden) een analyse plaatsvindt naar de toereikendheid van het vigerende strategische beleggingsbeleid. Blijkt uit deze analyse dat het strategische beleggingsbeleid en/of risico's niet meer passen bij de doelstellingen van het fonds, dan wordt het beleid bijgesteld. In 2009 is geen Asset Liability Management (ALM) studie uitgevoerd omdat in de herijking een (verkorte) ALM studie is gedaan en daarnaast tevens een continuïteitsanalyse is uitgevoerd bij de opmaak van het herstelplan. In 2010 zal een ALM studie worden uitgevoerd, in verband met het aflopen van de bestaande uitvoeringsovereenkomst per 31 december 2010.

Evaluatie Governance structuur

Door de ervaringen in 2008 heeft het bestuur een aantal verbeterpunten ten aanzien van de governance van het fonds vastgesteld en besloten de governance structuur van het fonds in 2009 te evalueren. De continuïteit van het bestuur, de benodigde en beschikbare tijd voor bestuurszaken zijn onderwerpen die hierbij aan de orde zijn gekomen. In de evaluatie werd het bestuur door een externe deskundige ondersteund.

Het bestuur zal begin 2010 een besluit nemen over de aangepaste inrichting van de governance structuur en werkwijze bij het fonds. Het bestuur erkent dat het besturen van het fonds een dusdanige tijdsdruk op de bestuursleden legt dat er nagedacht wordt over een structurele verbetering in deze. Tevens wil het bestuur haar focus tijdens de bestuursvergaderingen verleggen naar meer strategische en beleidsmatige thema's waarbij echter het toezicht en de controle op de uitvoering nadrukkelijk in beeld blijft.

Risk and Control Assessment

Het Risk and Control Assessment (RCA) is in 2008 formeel afgerond. De gevolgtrekking van het bestuur op basis van het RCA was dat het fonds adequate procedures en sturingsinstrumenten heeft ter beheersing van de beïnvloedbare risico's waaraan het fonds blootstaat. De uitkomsten van het RCA zijn vertaald naar een integraal Risk Management Year Plan voor 2009 waarin verschillende vervolgacties zijn benoemd. De vervolgacties zijn toegewezen aan de relevante bestuurscommissies en afgewerkt. Daarmee is de risicobeheer cyclus die gestart is met het RCA in 2009 afgerond.

Communicatie

De communicatie naar de deelnemers is in 2009 grotendeels bepaald door de kredietcrisis, het ingediende herstelplan, het gevoerde beleid en het effect van de verslechterde financiële positie van het fonds op de toeslagverlening (2008-2009). Het bestuur heeft voor deze communicatie een communicatieplan opgesteld dat voldoet aan de kaders van de wet. Verschillende doelgroepen zijn via de website en brieven geïnformeerd over de stand van zaken en de laatste ontwikkelingen bij het fonds. Daarnaast heeft het bestuur op diverse momenten aan belanghebbenden tijdens informatiebijeenkomsten uitleg gegeven over de gevolgen van de kredietcrisis.

4.2 Organisatie in 2009

Bestuur

Bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beheer van het pensioenfonds zoals vastgelegd in de pensioenwet, de uitvoeringsovereenkomst, statuten en het Reglement Bestuurlijk Raamwerk van het fonds. Het bestuur besteedt daarbij in het bijzonder aandacht aan het strategische beleid.

Het bestuur van het fonds bestaat uit acht leden, die deelnemer van het fonds zijn of zijn geweest. Door de werkgever SABIC Europe B.V. worden vier leden benoemd. Op voordracht van de vakorganisaties worden door de ondernemingsraad van SABIC Limburg B.V. drie leden benoemd. Een lid wordt gekozen uit en door de pensioengerechtigden van het fonds.

Wijzigingen in het bestuur

Per 1 januari 2009 zijn de heren Borman, Meulenberg en Kuijpers als bestuurslid afgetreden. Op voordracht van de werkgever is de heer Schurgers, als opvolger van de heer Borman benoemd tot bestuurslid.

De overige twee zetels zijn, op voordracht van de Centrale Ondernemingsraad, ingenomen door de heren Bonte en Pelsers. Gelijktijdig heeft het bestuur de heer Bonte gekozen als nieuwe secretaris van het fonds.

Dagelijks bestuur

Dagelijkse aangelegenheden, voortkomend uit beleidskeuzes en passend binnen de door het bestuur gegeven kaders worden behandeld door het dagelijks bestuur, bestaande uit de voorzitter en de secretaris van het fonds. Het dagelijks bestuur treedt tevens op als referent voor het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie. De taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur zijn opgenomen in de statuten en verder uitgewerkt in het Reglement Bestuurlijk Raamwerk. De leden van het dagelijks bestuur zijn tevens lid van de commissie governance.

Bestuurscommissies

Om beter op specialistische vraagstukken in te kunnen spelen laat het bestuur zich op een aantal deskundigheidsgebieden adviseren. Het bestuur wordt in haar functie door de volgende commissies ondersteund: beleggingen, governance, pensioenontwikkelingen, financiën - risk management & actuariaat en communicatie. De commissies bestaan uit twee of meer bestuursleden en hebben als taak het bestuur te adviseren over de op hun terrein liggende aangelegenheden.

Op het gebied van beleggingen wordt het bestuur geadviseerd door een commissie bestaande uit vier bestuursleden en twee externe deskundigen. Voor de klachten- en geschillenregeling heeft het bestuur een commissie benoemd die het proces begeleidt en de bevindingen rapporteert aan het bestuur.

In het Reglement Bestuurlijk Raamwerk van het fonds zijn voor alle bestuurscommissies taakomschrijvingen opgenomen.

Deskundigheid

Het bestuur is kritisch op het eigen functioneren en heeft veel aandacht voor deskundigheidsverbetering. Als basis hanteert het bestuur het eigen deskundigheids- en opleidingsplan. In dit plan wordt onderscheid gemaakt tussen het voldoen aan de vereiste basis- en dieptekennis op de door de toezichthouder vastgestelde deskundigheidsgebieden. Alle bestuursleden dienen te voldoen aan het eerste niveau van algemene kennis en inzicht en minimaal twee bestuursleden dienen te voldoen aan het tweede niveau van dieptekennis. Het bestuur bewaakt dat op elk specifiek deskundigheidsgebied minimaal twee bestuursleden beschikken over de vereiste dieptekennis. Met alle bestuursleden is een persoonlijk ontwikkelplan afgesproken. Daarbij wordt een deskundigheidsmatrix gehanteerd die periodiek wordt bijgehouden. Alle nieuwe bestuursleden hebben in 2009 de basisopleiding gevolgd en er zijn verdere opleidings- en ontwikkelafspraken vastgelegd.

Aan de hand van het opleidingsplan en de gemaakte ontwikkelafspraken heeft evaluatie van het functioneren van het bestuur en individuele bestuursleden plaatsgevonden. In 2010 wordt de aanwezige dieptekennis meer gekoppeld aan het lidmaatschap in een bestuurscommissie. Daarnaast zal specifiek aandacht geschonken worden aan het verbeteren van de bestuurlijke vaardigheden.

Visitatiecommissie

De visitatiecommissie heeft als taak het beoordelen van het functioneren van (het bestuur van) het fonds, het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen en de 'checks en balances', het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd en het beoordelen van de wijze waarop wordt omgegaan met risico's op de langere termijn.

De visitatiecommissie bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen, mevrouw H.C.M. Vedder-Wubben (voorzitter) en de heren A.A.M. Bolwerk en C.C. van der Sluis. De visitatiecommissie heeft in het verslagjaar een visitatie uitgevoerd. De bevindingen van de visitatiecommissie zijn opgenomen in hoofdstuk vijf van dit verslag.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft als taak een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden. Twee leden zijn aangewezen door de werkgever SABIC Europe B.V., twee leden door de Ondernemingsraad SABIC Limburg B.V. en twee leden zijn gekozen door en uit de pensioengerechtigden. Gedurende 2009 heeft het verantwoordingsorgaan regelmatig met het bestuur over genomen besluiten gesproken. Het verslag van het verantwoordingsorgaan is opgenomen in hoofdstuk zes van dit verslag.

Uitbesteding aan DPS

De uitvoering van het pensioen- en vermogensbeheer is door het fonds op basis van een meerjaren dienstverleningsovereenkomst met daaraan gekoppeld een Service Level Agreement (SLA) uitbesteed aan DPS. Tevens ondersteunt DPS het bestuur bij de voorbereiding van het beleid. De dienstverleningsovereenkomst voldoet aan de door DNB geformuleerde uitbestedingsrichtlijnen.

Functioneren DPS

Het bestuur beoordeelt op kwartaalbasis de performance en dienstverlening van DPS. Dit gebeurt onder andere aan de hand van de kwartaalrapportage van DPS aan het bestuur. Het bestuur neemt de beoordeling op in de notulen van de bestuursvergadering. Bij de evaluatie van de dienstverlening is vastgesteld dat DPS in ruime mate voldoet aan de in de SLA gestelde normen.

Overig

Gedragscode SPF

De gedragscode van het fonds is opgesteld conform de modelgedragscode van de pensioenkoepels (Vereniging van bedrijfstakpensioenfondsen, stichting voor ondernemingspensioenfondsen en de Unie van Beroepspensioenfondsen). De code is van toepassing op de alle leden van het bestuur, de externe deskundigen van de commissie beleggingen en de leden van de visitatiecommissie en het verantwoordingsorgaan. Binnen de dienstverleningsorganisatie DPS is op basis van de uitbestedingsrichtlijnen een gedragscode met minimaal vergelijkbare strekking geïmplementeerd.

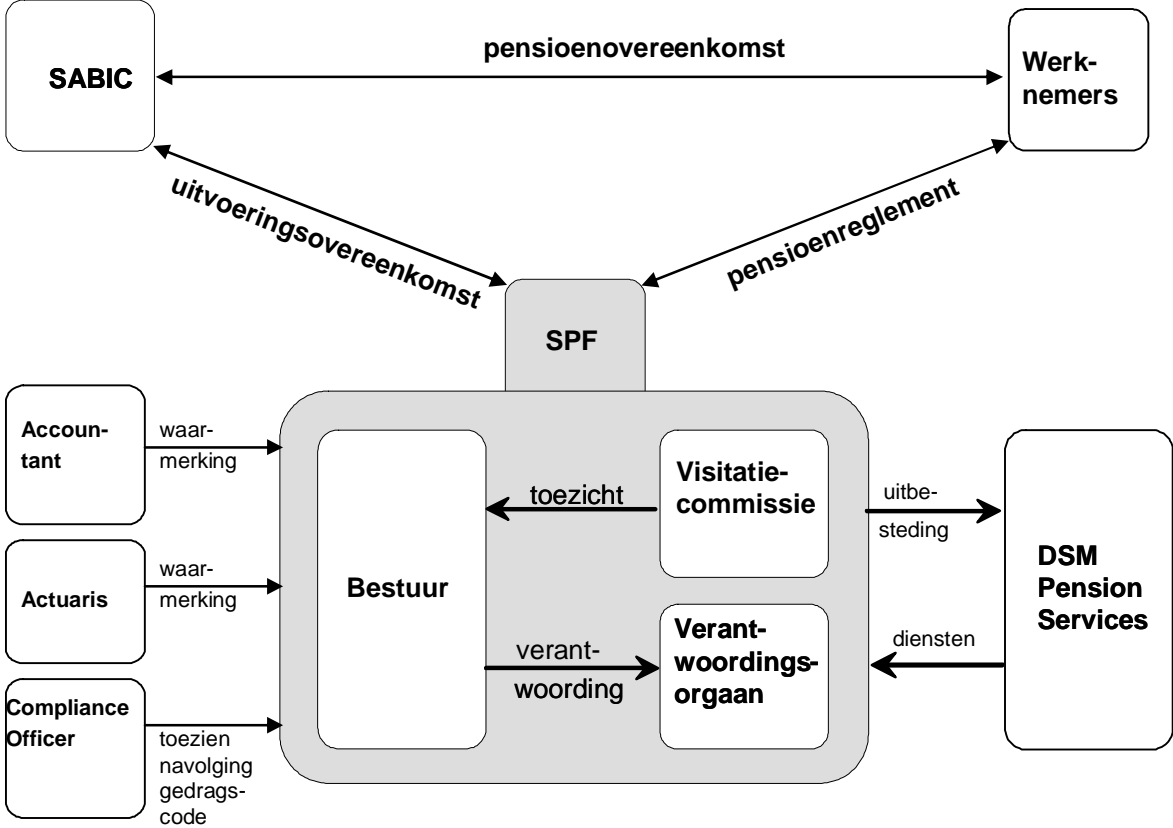
Compliance

Het fonds hanteert in het kader van compliance een definitie in enge zin. De compliance functie in enge zin heeft betrekking op alle aspecten met betrekking tot gedragstoezicht. De monitoring hiervan is uitbesteed bij een onafhankelijke Compliance Officer. Hiervoor is een contract afgesloten met het Nederlands Compliance Instituut (NCI). De taken van de compliance officer worden uitgevoerd door de heer B.M. Peters van NCI. De compliance officer wordt administratief ondersteund door de Risk Manager van DPS.

Bij het vaststellen van dit verslag is nog geen rapportage over 2009 ontvangen. Eind 2009 heeft het bestuur de compliance functie geëvalueerd en besloten het bestaande contract met het Nederlands Compliance Instituut te ontbinden.

De compliance bewaking in brede zin vindt plaats via het RCA en bewaking van de actualiteit hiervan door de commissie financiën - risk management & actuaariaat.

Governance structuur SPF in 2009

4.3 Pensioenen

Pensioenregeling

Op hoofdlijnen betekent de pensioenregeling het navolgende:

- Opbouw van ouderdomspensioen met 2% per deelnemersjaar over het inkomen dat uitgaat boven de franchise van EUR 12.466 (1 januari 2009) en opbouw van nabestaandenpensioen voor de partner ter grootte van 70% van het behaalbare ouderdomspensioen.
- Een nabestaande die jonger is dan 65 jaar ontvangt daarnaast in beginsel een toeslag op het nabestaandenpensioen en een aanvullende nominale uitkering ter reparatie van het zogenaamde Anw-hiaat;
- Nabestaande kinderen ontvangen als zij aan de vereiste criteria voldoen een wezenpensioen ter grootte van 14% van het behaalbare ouderdomspensioen. Voor volle wezen wordt dit bedrag verdubbeld.
- Bij gehele en/of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid is er onder voorwaarden recht op een arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrije pensioendoorbouw.
- Op 31 december 2005 is in overeenstemming met de gewijzigde fiscale wetgeving de mogelijkheid tot deelname aan de prepensioenspaarregeling voor medewerkers geboren op of na 1 januari 1950 beëindigd. Bij de afsluiting van de deelname aan deze regeling is met inachtneming van de bepalingen inzake de werkgeversgaranties een prepensioenkapitaal vastgesteld dat als "slapersrecht" beschikbaar blijft voor prepensioen. Daarnaast zijn aanvullende pensioenafspraken gemaakt die voor de zittende bezetting grosso modo behoud van het prepensioenperspectief betekent. Dat wordt gerealiseerd door de opbouw van extra pensioenaanspraken die via actuariële vervroeging kunnen worden gebruikt voor vervroegde uittrekking. Die opbouw van extra pensioenaanspraken vloeit daarbij deels voort uit de extra verlaging van de franchise (tot EUR 12.466) waartoe is besloten. Daarnaast zijn per individu nog extra aanspraken vastgesteld die in beginsel zullen worden gefinancierd en toegekend in de periode van 15 jaar na 1 januari 2006.
- Voor de medewerkers die zijn geboren voor 1950 en in dienst op 31 december 2005 bij SABIC blijft, in lijn met de fiscale voorschriften, deelname aan de prepensioenspaarregeling bij wijze van overgangsrecht mogelijk. Voor hen waren derhalve ter behoud van het prepensioenperspectief geen aanvullende maatregelen nodig. Daarom is voor deze groep de franchise vastgesteld op een bedrag van EUR 17.917 (1 januari 2009).

Financiering

De kosten van de pensioenregeling worden grotendeels door de werkgever gedragen. Deze betaalt hiertoe op basis van de in 2006 in werking getreden financieringsovereenkomst een vaste bijdrage van 25,5% van het pensioengevend salaris van de deelnemers. Voor deelnemers geboren voor 1950 is die bijdrage 21,5%; zij blijven deelnemen aan de PPS-regeling met specifieke financieringsafspraken. De pensioenregeling valt onder de definitie van de Collective Defined Contribution (CDC) regeling. Het pensioenfonds is verantwoordelijk voor alle risico's. De werkgever kan enkel gehouden worden aan het voldoen van de contractueel vastgelegde verplichting tot afdracht van de vaste bijdrage.

De werkgever kan een deel van zijn bijdrage met inachtneming van hetgeen daarover is geregeld in de (collectieve) arbeidsovereenkomst verhalen op de deelnemer. Deze premie wordt dan maandelijks ingehouden op het inkomen.

De premie voor de PPS-regeling is voor rekening van de deelnemer. In de meeste gevallen levert de werkgever een bijdrage.

Toeslagverlening

Het fonds streeft er naar dat het pensioen van de actieve deelnemers de loonstijging volgt en van de gewezen deelnemers de prijsstijging. De aanpassing van pensioen aan de lonen dan wel de prijzen vindt plaats middels het toekennen van toeslagen. Het fonds betaalt de kosten van toeslagen uit de groei van het vermogen ten opzichte van de verplichtingen. De toekenning van toeslagen is voorwaardelijk, dus geen automatisme. Per jaar beoordeelt het bestuur of de toeslagen van de actieve of gewezen deelnemers de ontwikkeling van de lonen respectievelijk de prijzen kan volgen. Het toekennen van een toeslag is alleen verantwoord als het bestuur vindt dat de financiële positie van het fonds dit toestaat. Bij een gunstige financiële positie kan het bestuur besluiten om gemiste toeslagen in het verleden in te halen.

In het verslagjaar genomen besluiten

In het verslagjaar heeft het bestuur onder andere de navolgende besluiten genomen:

Aanpassing franchise per 1 januari 2009

Conform het pensioenreglement wordt de franchise jaarlijks per 1 januari verhoogd door aanpassing aan de algemene loonsverhoging bij de werkgever, echter met dien verstande dat daarbij rekening wordt gehouden met de fiscaal voorgeschreven minimale franchise. Door het bestuur is besloten om op basis hiervan de franchise per 1 januari 2009 vast te stellen op het fiscale minimum van EUR 12.466. De franchise voor deelnemers geboren vóór 1950 (overgangsregeling) wordt verhoogd naar EUR 17.917.

Toeslag pensioenaanspraken (backservice actieven)

De eindloonregeling voor de deelnemers heeft een voorwaardelijk karakter. Voor de actieve deelnemers beoordeelt het bestuur jaarlijks of de in de voorgaande jaren opgebouwde pensioenaanspraken kunnen worden aangepast op basis van de algemene loonsverhogingen in het voorafgaande kalenderjaar. Of hiertoe wordt besloten is afhankelijk van de financiële situatie van het fonds.

De financiële positie van het fonds is in de loop van 2008 dusdanig verslechterd dat het bestuur in februari 2009 heeft besloten om per 1 januari 2009 aan actieve deelnemers geen backservice op basis van de algemene loonsverhoging van 3,5% in 2008 toe te kennen. Net als bij de ingegane pensioenen en de slapersrechten heeft het bestuur de mogelijkheid op een later tijdstip tot verlening van een inhaaltoeslag over te gaan, indien op dat moment de financiële situatie van het fonds dat toestaat.

In december 2009 is een CAO-akkoord bereikt, waarin is bepaald dat er een algemene loonsverhoging van toepassing is per 1 juni 2009 van 1% en per 1 september 2009 van 0,5%. Begin april 2010 zal het bestuur, mede op basis van de financiële situatie van het fonds op dat moment, een besluit nemen over het verlenen van backservice aan actieven.

Toeslag ingegane pensioenen en slapersrechten

Op grond van het pensioenreglement kan jaarlijks een toeslag op de ingegane pensioenen en slapersrechten worden verleend van maximaal de stijging van de kosten van levensonderhoud, onder de voorwaarden dat de stijging niet uitgaat boven de algemene loonontwikkeling bij de werkgever, de financiële positie van het pensioenfonds dat toelaat en het bestuur daartoe besluit. De toeslag wordt dan toegekend per een door het bestuur vastgestelde datum, die in beginsel gelijk is aan de datum waarop aan de werknemers een algemene loonsverhoging wordt toegekend.

In december 2008 is gebleken dat de financiële positie van het fonds onvoldoende was om tot toeslagverlening over te gaan. De relevante prijsontwikkeling bedroeg 1,91%. Het bestuur heeft de mogelijkheid op een later tijdstip tot verlening van een inhaaltoeslag over te gaan, indien de financiële situatie van het fonds dit toestaat. De kosten van levensonderhoud zijn op grond van het volgens het pensioenreglement te hanteren prijsindexcijfer over 2009 gestegen met 1,44%. Begin april 2010 zal het bestuur, mede op basis van de financiële situatie van het fonds op dat moment, een besluit nemen over deze toeslagverlening.

Rentebijdriving pensioenspaarkapitaal en prepensioensaldi

Het bestuur stelt jaarlijks vast wat de over het voorafgaande kalenderjaar door het fonds behaalde rentewinst is, gebaseerd op de totale beleggingsopbrengst van het fonds. Het vastgestelde percentage rentewinst zal vervolgens worden gehanteerd voor verhoging van het pensioenspaarkapitaal respectievelijk het PPS-saldo gedurende het tijdvak dat loopt van 1 juli volgend op dat kalenderjaar tot 1 juli van het daaropvolgend kalenderjaar.

Het totaal rendement over 2009 van het fonds bedraagt 14,4%. Dit impliceert dat de rentewinst vanaf 1 juli 2010 tot 1 juli 2011 in beginsel positief is. In het PPS-reglement is rekening gehouden met de mogelijkheid dat de totale beleggingsopbrengst negatief uitvalt (het rendement over 2008 bedroeg -17,5%). In zo'n situatie hanteert het bestuur geen negatief percentage, maar zet het bestuur de rentevergoeding op nul. In toekomstige jaren waarin de totale beleggingsopbrengst weer positief is, zal rekening worden gehouden met de negatieve beleggingsopbrengst van 17,5%. De negatieve rendementen dienen eerst te worden ingehaald.

In het VPS-reglement (vrijwillige bijspaarmodule) wordt het fondsrendement direct doorverrekend in de gespaarde gelden, het VPS kapitaal is dus gekort met 17,5%. De inleg in de VPS-regeling is stopgezet vanaf 1 juli 2009. Deelnemers die toch willen (blijven) sparen via de VPS-regeling dienden zich hiervoor opnieuw aan te melden.

Herstelplan

Gedurende het laatste kwartaal van 2008 is het fonds in een positie van een respectievelijk reservetekort en dekkingstekort terechtgekomen. Hiervoor zijn twee oorzaken aan te wijzen:

- de afname van de waarde van het belegd vermogen als gevolg van de wereldwijde koersdalingen veroorzaakt door de economische crisis;
- de toename van de verplichtingen als gevolg van de gedaalde rentetermijnstructuur waarmee de verplichtingen van het fonds moeten worden verdisconteerd.

Het bestuur heeft in maart 2009 het herstelplan vastgesteld en ingediend bij DNB. Dit herstelplan is volledig gebaseerd op bestaande sturingsmiddelen zoals beschreven in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN). Hiermee wordt binnen de vereiste termijnen van vijf respectievelijk vijftien jaar voorzien in herstel van de dekkinggraad tot boven het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen respectievelijk het vereist eigen vermogen. DNB heeft het herstelplan goedgekeurd. Eind 2009 bevindt de dekkinggraad van het fonds zich drie kwartalen boven het minimaal vereist eigen vermogen van 105%.

Aanpassing pensioenreglement

In artikel 21 van het pensioenreglement (Samenhang met wettelijke uitkeringen) is bepaald dat wanneer het ouderdomspensioen in samenhang met wettelijke voorzieningen ter zake van uitkeringen bij ouderdom niet meer voldoet aan, naar het oordeel van het bestuur, redelijk te achten normen, het bestuur de aanspraken op ouderdomspensioen (inclusief de reeds verworven aanspraken op ouderdomspensioen) kan aanpassen. Een bepaling van soortgelijke strekking is opgenomen over arbeidsongeschiktheidspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen. Dit artikel is indertijd opgenomen met het oog op het kunnen realiseren van een aanpassing in het pensioenreglement bij verbetering of verslechtering van wettelijke voorzieningen om zo weer op het gewenste totale pensioenniveau uit te komen. Dit betekent dat het fonds inhoudelijke aanpassingen van de pensioenregeling kan doorvoeren. Aangezien dit een achterhaalde situatie is, immers de besluitvorming over de inhoud van de pensioenregeling ligt bij sociale partners, is het besluit genomen dat de huidige tekst van artikel 21 pensioenreglement vervalt.

Vrijwillig pensioensparen

Vanaf 1 juli 2006 biedt het fonds de vrijwillige bijspaarmodule (VPS-module) aan de deelnemers aan. Na de invoering van de VPS-module is gebleken dat het Ministerie van Financiën aan de mogelijkheid van individuele benutting van de vóór 2006 niet gebruikte ruimte aanvullende voorwaarden verbindt. Er is een lange discussie gevoerd over de strekking van deze aanvullende voorwaarden tussen het ministerie en een aantal pensioenfondsen, waaronder SPF. Uiteindelijk is de belastingdienst akkoord gegaan met de wijze van uitvoering van de VPS-regeling tot 1 januari 2009. Vanaf deze datum kan niet meer van de fiscale ruimte van vóór 2006 gebruik worden gemaakt. VPS-deelname is wel mogelijk op basis van vanaf 1 januari 2006 genoten variabel inkomen. Om deze reden heeft het bestuur in bijlage 4 Richtlijn Vrijwillig Bijsparen het onderdeel "III Overgangsbepaling 2006" geschrapt.

Artikel 28 van het pensioenreglement geeft bepalingen weer over de aanwending van het VPS-spaarkapitaal bij beëindiging van het pensioensparen voor de pensioendatum. Geregeld is dat indien het deelnemerschap aan het VPS-sparen eindigt voor de pensioendatum anders dan door overlijden, het VPS-spaarkapitaal wordt aangewend voor inkoop van aanspraken bij het fonds op ouderdomspensioen en/of nabestaandenpensioen. Als enige uitzondering op het vorengaande wordt in artikel 28 aangegeven dat die inkoop niet plaatsvindt in het geval het pensioenspaarkapitaal wordt aangewend voor waardeoverdracht. Gelet op de ingevoerde verplichting om bij voortijdige beëindiging van een dienstverband (en tevens beëindiging van het deelnemerschap) een spaarkapitaal zoals via de VPS opgebouwd direct om te zetten in pensioenaanspraken conform de reguliere pensioenregeling, is dit artikel dienovereenkomstig aangepast.

Aanpassing Actuariële en Bedrijfstechnische Nota

Het bestuur heeft in 2009 de ABTN geactualiseerd, waarin alle recent genomen besluiten zijn verwerkt. Tevens zijn redactionele verbeteringen doorgevoerd en heeft er op enkele punten een verdere aanscherping of verduidelijking plaatsgevonden.

Onderzoek kosten transparantie bij premieovereenkomsten

Het fonds is door de Autoriteit Financiële Markten (AFM) geselecteerd voor een onderzoek naar kosten transparantie bij premieovereenkomsten. SPF heeft in de collectieve pensioenregeling naast een aantal verplichte onderdelen ook een module Vrijwillig PensioenSparen (VPS) opgenomen die de deelnemers de gelegenheid biedt op vrijwillige basis in te leggen en zo te sparen voor een hoger ouderdomspensioen en/of nabestaandenpensioen binnen de daarvoor geldende fiscale ruimte. Die VPS-module wordt als een premieovereenkomst aangemerkt en is nader bekeken bij het onderzoek naar kosten transparantie. Er worden in verband met de VPS-regeling geen kosten in mindering gebracht op de ingelegde premies en het gespaarde VPS-saldo. Het totaal gespaarde saldo inclusief oprenting met het fondsrendement, wordt in lijn met de voorschriften in de Pensioenwet bij beëindiging van de deelname volledig aangewend voor inkoop van een ouderdomspensioen eventueel in combinatie met een nabestaandenpensioen en toegevoegd aan de regulier opgebouwde aanspraken op basis van het verplichte deel van het SPF-reglement. Naar aanleiding van de onderzoeksresultaten heeft AFM de aanbeveling gedaan om in diverse communicatiemiddelen van het fonds te vermelden dat er géén kosten worden ingehouden op de VPS-inleg van de spaarder. Het bestuur heeft besloten voortaan hiervan mededeling te doen in alle communicatie uitingen terzake de VPS-regeling.

Evaluatie Wet verevening pensioenrechten bij scheiding

Het kabinet heeft in juni 2009 haar standpunt verwoord over het rapport 'Evaluatie Wet verevening pensioenrechten bij scheiding'. De evaluatie wijst uit dat de hoofddoelstellingen van de wet zijn bereikt, zijnde het doorvoeren van het principe van het delen van het opgebouwde ouderdomspensioen bij scheiding, het vereenvoudigen van de pensioenverdeling en het voorkomen van overbelasting van de rechtspraak. Er zijn een aantal knelpunten gesignaleerd in de communicatie, waarover het kabinet in 2010 in overleg wil treden met de pensioenkoopels om pensioenfondsen te bewegen een meer proactief beleid te voeren. Daarop vooruitlopend heeft het bestuur het besluit genomen om met ingang van 1 januari 2010 pro-actief te gaan communiceren door, na ontvangst van een melding van een scheiding via de gemeentelijke basisadministratie, een brief te versturen aan de ex-partners over de mogelijkheden van pensioenverevening. Daarnaast is besloten om als een jaar na de scheiding nog geen aanvraag tot verevening is gedaan of een scheidingsconvenant is ontvangen, een rappel uitgestuurd wordt naar betrokkenen. Tot slot gaat het fonds ook meewerken aan een gesplitste uitbetaling van ouderdomspensioen als de aanvraag tot verevening later dan de wettelijke termijn van twee jaar na scheiding wordt ingediend en betrokken ex-partners alsnog aangeven de splitsing te willen.

Publicatie dekkingsgraad

Het bestuur heeft besloten om per kwartaal de actuele dekkingsgraad openbaar te maken.

Uniform Pensioenoverzicht

Met ingang van 2010 worden de Uniforme Pensioenoverzichten (UPO's) gebaseerd op het salaris per 1 januari van het jaar, waarin het UPO aan de deelnemer wordt toegezonden. Daarin zijn de individuele loonsverhogingen tot en met 1 januari van het desbetreffende jaar verwerkt. Hierin is niet verwerkt de eventuele voorwaardelijke toeslagverlening (backservice) die gebaseerd is op de algemene loonsverhogingen in het voorafgaande jaar.

Ontwikkeling verzekerdenbestand

Het aantal deelnemers is in 2009 toegenomen van 2.314 naar 2.339.

	2009	2008
Deelnemers (aantallen)		
Actieve deelnemers pensioenregeling	1.972	2.037
Gepensioneerden	106	74
Nabestaanden	27	18
Wezen	15	9
Arbeidsongeschikten	22	17
Slapers	197	159
Totaal aantal deelnemers	2.339	2.314

Klachten

Ieder kwartaal wordt aan de commissie klachten en geschillen gerapporteerd over het aantal ontvangen klachten. Er zijn in 2009 geen klachten ontvangen.

Het dagelijks bestuur heeft enkele reacties ontvangen naar aanleiding van het genomen VPS-besluit inzake de negatieve rentevergoeding per 1 juli 2009 over de pensioenspaarkapitalen (VPS). Na toelichting over de beweegredenen van het besluit en de bevoegdheden van het bestuur hebben deze niet geleid tot een klacht.

De Ombudsman Pensioenen heeft in het verslagjaar geen klachten over het fonds ontvangen.

4.4 Beleggingen

Beleggingsbeleid

Algemeen

Het beleggingsbeleid wordt, met advies van de commissie beleggingen, jaarlijks door het bestuur vastgesteld en vastgelegd in de Nota Beleggingsbeleid (NBB). Halfjaarlijks vindt een evaluatie van het beleid plaats op basis waarvan een mogelijke bijstelling van de NBB kan volgen. De NBB bevat niet alleen het strategische beleid, maar ook het beleggingsplan en de tactische kaders waarbinnen het beleid concreet wordt vormgegeven.

Het beleggingsplan heeft tot doel te waarborgen dat de beschikbare middelen worden belegd in overeenstemming met wet- en regelgeving, het beleid en de statuten, maar ook in lijn met de risicoattitude en beschikbare solvabiliteit van het fonds. Een en ander draagt bij aan een solide beleggingsbeleid met inachtneming van eisen met betrekking tot liquiditeit, rentabiliteit en spreiding van risico. Het beleggingsplan legt de relatie tussen de bezittingen en de verplichtingen, bestaande uit de huidige en toekomstige pensioenbetalingen van het fonds. In het beleggingsplan wordt expliciet het verband gelegd tussen enerzijds het risico dat het fonds bereid is te aanvaarden en anderzijds de gekozen strategische beleggingsportefeuille en de toegestane bandbreedtes waarbinnen de beleggingsresultaten dienen te worden gerealiseerd.

Kredietcrisis

In het jaarverslag 2008 werd in het verslag van het bestuur ook stilgestaan bij de kredietcrisis. De enorme impact die de kredietcrisis op dat moment had en de door het fonds genomen acties werden nader toegelicht. Het begin van 2009 zag er aanvankelijk eveneens niet positief uit voor de financiële situatie van het fonds. Als gevolg van het herstel van de beleggingsmarkten en de daarmee gepaard gaande positieve beleggingsresultaten zette de dekkingsgraad vanaf maart een herstel in dat duurde tot het einde van het jaar. In het jaar 2009 hebben er in het kader van de kredietcrisis veel acties plaatsgevonden. Eind 2008 werden herijkingdiscussies gestart welke tijdens de publicatie van het vorige jaarverslag nog niet waren afgerond.

Tijdens bestuursvergaderingen is risicobeheer een vast onderdeel op de agenda. Vanaf de start van de kredietcrisis heeft het bestuur, alsmede de commissie beleggingen, frequent over de crisis en de mogelijk te nemen maatregelen gesproken. In 2009 is het aantal overleggen over de crisis aanzienlijk geïntensiveerd. Er is frequent en uitvoerig overleg geweest in diverse samenstellingen tussen bestuur, dagelijks bestuur, leden van de commissie beleggingen en de dienstverleningsorganisatie DPS.

Tijdens diverse overleggen is onder andere over onderstaande onderwerpen gesproken:

- de laatste ontwikkelingen op de financiële markten in relatie tot de positie van het fonds rekening houdend met de kaders van de toezichthouder; en
- op welke wijze dient te worden omgegaan met de voornaamste financiële risico's van het fonds (aandelenrisico, renterisico, inflatierisico en valutarisico).

Tijdens deze overleggen lag de nadruk voornamelijk op het mogelijk (verder) afdekken van het aandelen- en renterisico.

Een belangrijk besluit in de tweede helft van 2008 was om nieuwe liquiditeiten niet te alloceren naar aandelen en de rebalancing naar de strategische vermogensverdeling stop te zetten. In 2009 werd dit beleid gelet op de financiële positie van het fonds en de onzekerheid in de financiële markten wereldwijd gecontinueerd (het aandelenbelang is in 2009 derhalve onderwogen geweest ten opzichte van het strategisch gewicht).

Herijking

Eind november 2008 werd gestart met een herijking van het bestaande beleggingsbeleid, waarbij in het bijzonder de vraag centraal stond of het huidige strategische beleggingsbeleid nog adequaat was, gegeven de gewijzigde omstandigheden op de financiële markten. Veel ALM-analyses zijn gebaseerd op (basis)scenario's die zich in de laatste twintig jaar hebben voorgedaan. Deze periode heeft zich gekenmerkt door relatief hoge aandelenrendementen, dalende rentes en een lage inflatie. In de herijking is stilgestaan bij de geldigheid van die aannames en de effecten daarvan op het fonds. In de herijking is uitvoerig gediscussieerd tussen de commissie beleggingen en het bestuur over de verschillende toekomstscenario's en de impact van deze scenario's op het

fonds bij verschillende beleidsvarianten. Middels verkorte ALM-analyses zijn de effecten op toeslagen en dekkingsgraad inzichtelijk gemaakt. In de herijking werden twee fases onderscheiden.

Fase één had betrekking op de strategische vermogensverdeling en de inzet van risicoreducerende maatregelen op de korte termijn. Uit de resultaten van de herijking is geconcludeerd dat het (huidige) strategisch beleggingsbeleid voldoende robuust is om in nagenoeg alle scenario's de bestaande lange termijn doelstellingen te kunnen realiseren. De inzet van additionele risicoreducerende maatregelen om het aandelen- en renterisico voor het fonds te verkleinen is begin 2009 ook aan de orde geweest. De kosten voor deze maatregelen waren op dat moment dermate hoog dat dit gegeven het herstelplan zou leiden tot een korting van opgebouwde pensioenrechten. Besloten werd om vooralsnog geen additionele maatregelen te nemen. Een andere conclusie uit de eerste fase van de herijking was om het strategische beleggingsbeleid in de toekomst op een meer dynamische wijze in te vullen. Nadat de dekkingsgraad gedurende 2009 verder opliep is in het kader van dit dynamisch beleggingsbeleid eind 2009 besloten het renterisico verder af te dekken.

In de tweede fase van de herijking is een verdere uitwerking van specifieke onderwerpen aan bod gekomen. Zo zijn onder andere de investment beliefs die aangeven waarin het fonds gelooft met betrekking tot de beleggingen, zoals onder andere dat lange termijn risicopremies in de kapitaalmarkten te realiseren zijn, zijn tegen het licht gehouden. Geconcludeerd werd dat deze beliefs nog steeds geldig zijn. Daarbij zal de focus nog meer komen te liggen op het behalen van een lange termijn totaal beleggingsrendement en minder op het verslaan van (korte termijn) benchmarks. Deze manier van beleggen sluit beter aan bij de lange termijn horizon van het fonds.

Dynamisch beleggingsbeleid

De kredietcrisis en de gevolgen die deze crisis heeft (gehad) voor de dekkingsgraden van pensioenfondsen heeft tot het besef geleid dat het strategische beleggingsbeleid, dat in principe voor meerdere jaren wordt vastgesteld, op een meer dynamische wijze ingevuld dient te worden. Deze dynamische invulling komt er in feite op neer dat op bepaalde momenten (afhankelijk van de hoogte van de nominale dekkingsgraad en/of marktomstandigheden) een analyse zal plaatsvinden of het geldende strategische beleid nog in overeenstemming is met de doelstellingen die het pensioenfonds zichzelf heeft gesteld (bijvoorbeeld de ambitie ten aanzien van de toeslagverlening en de vastgestelde kans op onderdekking). Mocht uit deze analyse blijken dat het geldende strategische beleid niet meer in overeenstemming is met deze doelstellingen, dan zal dit beleid tussentijds worden bijgesteld.

Beleggingsbeleid 2009

In 2009 werd het eerder vastgestelde beleid van het fonds gecontinueerd. In onderstaande tabel is het strategische beleggingsbeleid weergegeven met daarbij de wegenen ultimo 2009.

Beleggingsbeleid 2009 excl. overige beleggingen	ultimo 2009		Strategische weging (%)	Bandbreedte	
	EUR mln	Weging		Ondergrens	Bovengrens
Aandelen	155,9	32,4%	40,0%	30,0%	45,0%
Vastrentende Waarden	219,3	45,5%	37,5%	27,5%	47,5%
Onroerend Goed	13,5	2,8%	5,0%	0,0%	10,0%
Alternatieve Beleggingen	28,5	5,9%	5,0%	0,0%	10,0%
Inflation-linked Bonds	55,7	11,5%	12,5%	7,5%	17,5%
Liquiditeiten	9,4	2,0%	0,0%	-2,0%	2,0%
Overige beleggingen	-0,7	-0,1%			
Totaal	481,6	100,0%	100,0%		

Eind 2009 is –in het kader van het dynamische beleggingsbeleid– het besluit genomen om het renterisico van het fonds verder te reduceren door een renteswap overlay aan de portefeuille toe te voegen.

Met deze swapportefeuille in combinatie met de allocatie in nominale staatsleningen, bedrijfsobligaties, inflation-linked bonds en swaptions is het nominale renterisico van het fonds in totaal voor circa 70% afgedekt. Dit betekent dat een verandering van de marktwaarde van de verplichtingen als gevolg van een verandering in de nominale rente voor circa 70% wordt gecompenseerd door een verandering van de marktwaarde van de beleggingen.

Algemeen economisch beeld

Het jaar 2009 begon slecht waarbij de crisis vanuit de financiële markten in alle hevigheid oversloeg naar de reële economie. Veel banken hadden directe steun nodig van de centrale banken. De bancaire kredietverlening aan de private sector viel sterk terug, waardoor ondernemingen eveneens in de financiële problemen kwamen. Door de diepe recessie kwamen bedrijfsresultaten sterk onder druk te staan. Faillissementen zouden weer gevolgen kunnen gaan krijgen voor de financiële sector, waardoor een sterk neerwaartse spiraal dreigde.

In dit licht trokken de diverse centrale banken wereldwijd, in het bijzonder in de Verenigde Staten, alle monetaire registers open om de crisis te bestrijden. Zo startte de Amerikaanse centrale bank met grootschalige inkoop van staatsobligaties en obligaties van hypotheekverstrekende semi-overheidsinstellingen, met als doel de lange rente te drukken om op die manier de economie weer lucht te geven. In december 2008 had deze centrale bank haar tarief al naar het bodemniveau van 0-0,25% gebracht. De Europese centrale bank (ECB) verlaagde haar tarief eveneens naar een minimumniveau dat hier op 1% lag. Terwijl in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk werd geopteerd voor het middel van kwantitatieve verruiming, koos de ECB ervoor om banken op grote schaal te voorzien van liquiditeiten.

Op vele fronten maakten overheden stimuleringsmaatregelen bekend. In de Verenigde Staten werd een pakket van maatregelen met een omvang van nagenoeg \$800 mrd. gelanceerd, terwijl in China een nog omvangrijker pakket werd aangekondigd. In Europa werd voornamelijk ingezet op een stimulering van de autoverkoop, terwijl daarnaast de effecten voor de arbeidsmarkt werden verzacht door deeltijduitkeringen te verstrekken.

Toen in de tweede helft van maart 2009 duidelijk werd dat de economie zich niet meer in een vrije val bevond, sloeg de stemming op de beurzen om. In het bijzonder de stabilisatie van de consumptieve vraag in de Verenigde Staten ondersteunde het vertrouwen dat het ergste deel van de recessie voorbij was. Daarnaast kwamen enkele grote Amerikaanse banken met het bericht dat de eerste maanden van het jaar winstgevend waren geweest. In Azië hadden diverse economieën eerder al opvallende veerkracht getoond.

In de loop van de zomer werd steeds duidelijker dat het gevaar voor een depressie vooralsnog was afgewend en dat de economie geleidelijk aan weer een normaal cyclisch beeld begon te vertonen. Over het derde en vierde kwartaal werd weer een bescheiden groei getoond van de Amerikaanse economie en de meeste Europese economieën. Japan en de meeste opkomende landen lieten vanaf het tweede kwartaal al een groei zien.

Beleggingsperformance

Het rendement op de beleggingen bedroeg afgelopen jaar 14,4%. Wanneer geen rekening wordt gehouden met het currency overlay programma en de renteoverlay, bedraagt het rendement 14,9%. De benchmark liet een rendement zien van 13,5%. In de volgende paragraaf wordt de relatieve performance verder toegelicht.

Rendement	2009		
	Portfolio	Benchmark	Delta
Aandelen	30,7%	31,1%	-0,4%
Vastrentende Waarden	7,1%	5,2%	1,9%
Onroerend Goed	34,3%	36,3%	-2,0%
Alternatieve Beleggingen	14,1%	5,0%	9,1%
Inflation-linked Bonds	7,8%	9,5%	-1,7%
Totaal excl overlay strategie	14,9%	13,9%	1,0%
Totaal incl overlay strategie	14,4%	13,5%	0,9%

Ontwikkelingen op de beleggingsmarkten

Aandelen en Onroerend Goed

Onder invloed van de angst voor een depressie werd de daling van de aandelenmarkten die medio 2008 begon voortgezet in 2009. In het eerste kwartaal van 2009 werden niveaus bereikt die veelal zelfs lager waren dan de dieptepunten na het uiteenspatten van de "internetzeepbel" medio 2000. Vanaf het moment dat de economische cijfers lieten zien dat de vrije val in de wereldeconomie langzaam maar zeker tot stilstand kwam, volgde in de laatste weken van maart een felle koersstijging die zich tot het eind van het jaar voortzette. Opvallend was dat de koersval tot eind maart 2009 in de Emerging Markets het kleinst was, terwijl het herstel ná maart daar veel krachtiger was. Van de aandelenmarkten presteerde Emerging Markets het beste met een rendement van 72,0%. Europa liet dit jaar een rendement zien van 29,5%. De regio Pacific Rim en de Amerikaanse aandelenmarkt lieten rendementen zien van respectievelijk 20,3% en 25,6%. De totale aandelenportefeuille behaalde in 2009 een rendement van 30,7%.

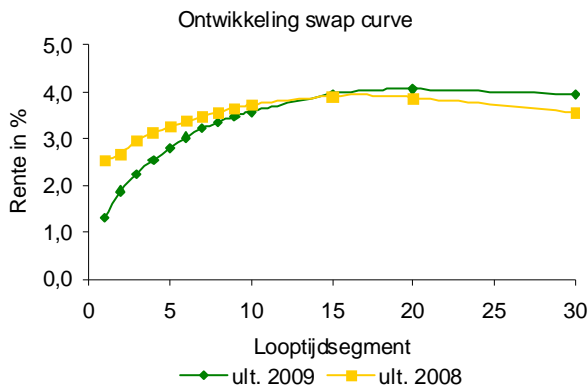
Beursgenoteerd onroerend goed kon zich in het eerste kwartaal net als aandelen niet onttrekken aan de negatieve gevolgen van de kredietcrisis. Vanaf het tweede kwartaal, echter, stegen de koersen van vastgoedaandelen fors. Dankzij de lage renteniveaus en de duidelijke toename van de risicobereidheid van beleggers, slaagden vastgoedbedrijven er wereldwijd in om passende financiering te regelen voor bestaande maar ook voor nieuwe projecten. Beursgenoteerd onroerend goed behaalde een performance van 34,3%. Vastgoed uit de regio Europa was met een performance van 40,0% de best presterende regio. Vastgoed uit de regio's Noord-Amerika en Azië-Pacific behaalden in 2009 performances van respectievelijk 26,1% en 33,3%.

Vastrentende waarden

Voorals als gevolg van de blijvend zwakke economische vooruitzichten daalde in 2009 de korte Europese rente, weergegeven door de Duitse 2-jaarsrente, met 0,4%. De lange rente steeg in 2009 echter ten opzichte van ultimo 2008, waardoor de rentecurve een aanzienlijke versteiling liet zien.

De Duitse 10-jaarsrente steeg in 2009 per saldo met 0,4% als gevolg van de licht oplopende inflatieverwachting. Doordat beleggers vanaf maart 2009 steeds minder risicomijdend werden, werd slechts in geringe mate gebruik gemaakt van Duits staatspapier als vluchthaven in onzekere tijden.

De rendementsverschillen binnen Europa tussen de landen onderling waren relatief groot in 2009. De lager wordende risicoaversie van beleggers zorgde er in 2009 ook voor dat de risicopremie op credits aanzienlijk daalde.

Met name financials (en binnen financials het achtergestelde papier) presteerden in 2009 zeer goed. De portefeuille Vastrentende waarden behaalde een positieve performance in 2009 van 7,1% opgebouwd uit Europese staatsleningen (2,8%) en Europese credits (23,2%).

Inflation-linked Bonds

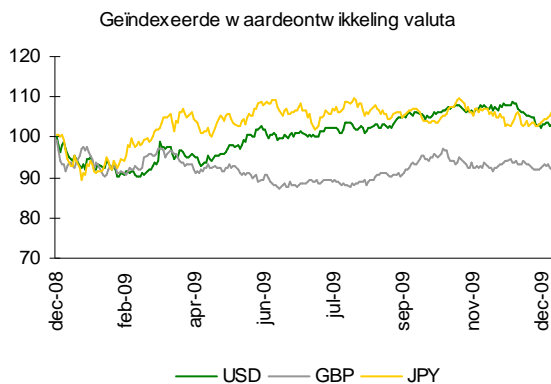
De dalende trend die de consumentenprijsontwikkeling liet zien vanaf de tweede helft in 2008 continueerde zich in 2009. Vanaf juni was er in de eurozone zelfs sprake van deflatie, een daling van de consumentenprijzen, voornamelijk wegens dalende energieprijzen. Eind 2009 was er weer sprake van licht positieve inflatie in de eurozone terwijl de prijzen in Nederland alweer met een procentpunt stegen.

Inflatieverwachtingen voor de middellange termijn in de eurozone stegen licht in 2009, vooral gedreven door de monetaire en fiscale maatregelen die gedurende de crisis zijn genomen. De reële rente op de tienjarige Franse inflation-linked bond daalde van 2,0% naar 1,4% gedurende het jaar. Deze daling van de reële rentecurve zorgde voor een uitstekend jaar voor de vermogenscategorie inflation-linked bonds. De totale performance van de portefeuille over 2009 was 7,8%.

Alternatieve Beleggingen

De Alternatieve Beleggingen portefeuille bestaat uit verschillende subcategorieën die onderling een lage correlatie kennen om zodoende op de lange termijn een stabiel en positief rendement te genereren. Binnen deze portefeuille wordt belegd in diverse alternatieve categorieën, zoals grondstoffen, infrastructuur, niet-beursgenoteerd onroerend goed en microfinanciering. In 2009 werd een gedeelte van de allocatie naar grondstoffen vormgegeven door middel van een excess return swap. Verder werden vervolginvesteringen gedaan in infrastructuur en een renewable energyfonds om de spreiding van de portefeuille in het licht van de kredietcrisis te verbeteren. De performance van de portefeuille alternatieve beleggingen over 2009 bedroeg 14,1%.

Valuta

Op het dieptepunt van de crisis, gedurende het eerste kwartaal van 2009, daalde de euro ten opzichte van de dollar naar het niveau van USD 1,25. Daarna echter zette de euro een flinke trend omhoog in tot eind november waarbij de euro aansterkte tot boven de USD 1,50. Na een daling van 4,5% in de maand december eindigde de euro op een koers van USD 1,43 en werd daarmee 2,5% sterker voor geheel 2009.

Ook ten opzichte van de Japanse yen werd de euro sterker in 2009, ruim 5%.

Van de grote valuta's steeg alleen het Britse pond in waarde ten opzichte van de euro. Met een koers van

GBP 0,89 eind 2009 verloor de euro ruim 7% afgelopen jaar, maar dit is slechts een kleine correctie na het rampjaar 2008 voor het Britse pond, waarin deze meer dan 20% van de waarde ten opzichte van de euro verloor.

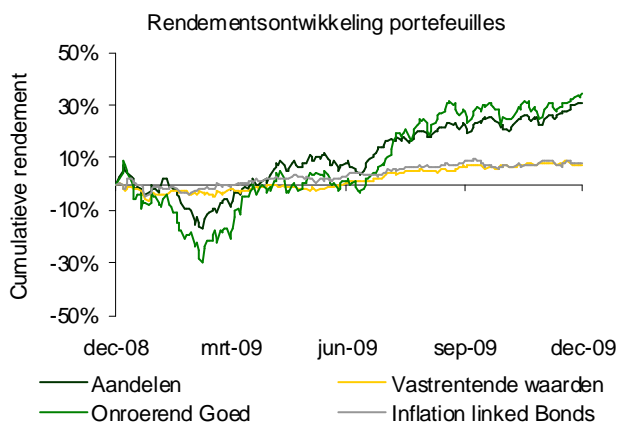
Allocatie

In de beleggingscategorieën Aandelen en Onroerend Goed werd het gehele jaar 2009 een onderwogen positie aangehouden ten opzichte van de strategische normweging. Deze onderweging van Aandelen en Onroerend Goed kwam ten gunste van de positie in Vastrentende Waarden, Inflation-linked Bonds en Liquiditeiten.

Ultimo het tweede kwartaal is het overwogen belang in Inflation-linked Bonds afgebouwd tot een neutraal belang ten gunste van Vastrentende Waarden. Deze wijziging in het beleid was ingegeven door het verlaagde inflatierisico.

Strategisch worden de valutarisico's van niet-euro beleggingen door extern beheerde currency overlay mandaten voor 70% afgedekt.

Het valutarisico van enkele specifieke allocaties in de beleggingscategorieën Inflation-linked Bonds en Alternatieve Beleggingen zijn met termijncontracten volledig afgedekt. De bijdrage van de valuta-overlay aan het totale resultaat was 0,2% negatief. De afdekking van het renterisico droeg als gevolg van de gestegen swaprentes 0,3% negatief bij aan de totale performance.

Selectie

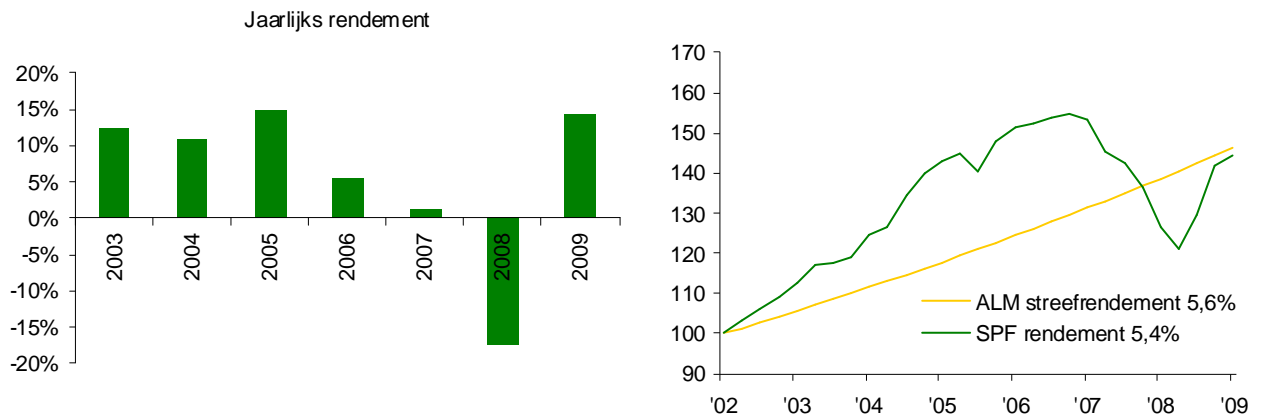
In absolute zin waren de rendementen van de Aandelen en Onroerend Goed portefeuille in 2009 hoog te noemen. In het jaar 2008 presteerden beide beleggingscategorieën nog diep negatief. De portefeuilles Vastrentende Waarden en Alternatieve Beleggingen behaalden een outperformance ten opzichte van de benchmark.

De debiteurenselectie binnen de Credits portefeuille droeg positief bij aan het resultaat. In het bijzonder de positionering in de sector financials droeg positief bij aan het rendement van deze beleggingscategorie. De creditspreads van financials waren in 2008 en in het begin van 2009 sterk opgelopen als gevolg van de kredietcrisis. Toen de markten vanaf het tweede kwartaal een herstel inzetten liepen de creditspreads sterk terug waardoor de koersen van de aanvankelijk zwaar getroffen financials sterk opveerden.

De Alternatieve Beleggingen portefeuille behaalde in het jaar 2008 nog een negatief resultaat van -31,0%, waardoor het merendeel van de relatieve underperformance op totaal portefeuilleniveau in dat jaar werd veroorzaakt. In het jaar 2009 behaalde de portefeuille Alternatieve Beleggingen een positief resultaat van 14,1%.

Lange termijn beleggingsresultaat

In onderstaande grafiek zijn de jaarlijkse rendementen sinds 2003 te zien. Tevens wordt het lange termijn rendement afgezet tegen het lange termijn streefrendement van het fonds.

Corporate governance

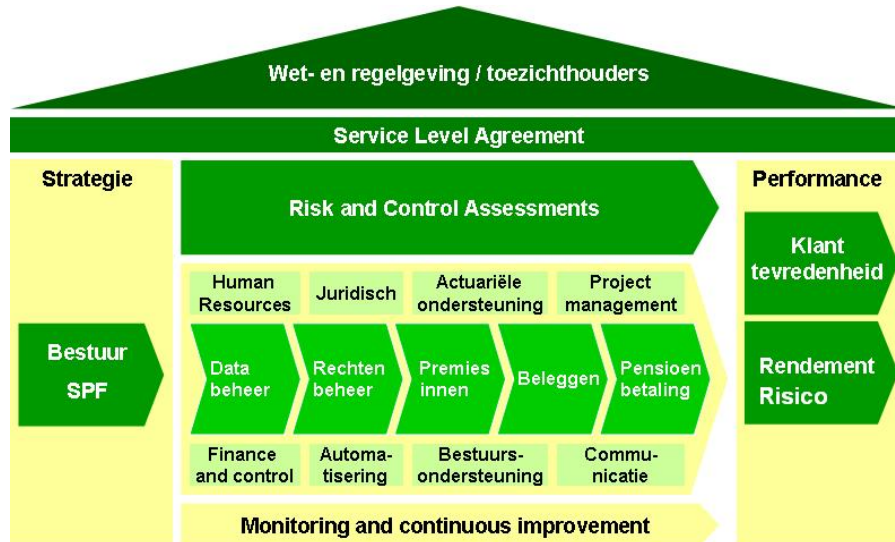
Stembeleid

In het kader van Corporate Governance hebben institutionele beleggers, waaronder pensioenfondsen, de verantwoordelijkheid om op een transparante en verantwoorde manier invulling te geven aan het stembeleid waarbij op een effectieve manier toezicht dient te worden gehouden op beursgenoteerde ondernemingen. Het huidige beleid van het fonds voldoet volledig aan de wettelijke bepalingen zoals opgenomen in de Wet op het financieel toezicht. De beleidsuitgangspunten, het stembeleid en de uitvoering van het stembeleid zijn terug te vinden op de website van het fonds. In 2009 is door het fonds, in de vergaderingen van alle Nederlandse bedrijven waarin het fonds een belang bezit, gestemd.

4.5 Risico management

Algemeen

Voor het fonds is risicobeheer van groot belang. Het bestuur is verantwoordelijk voor en bewaakt het risicoprofiel en maakt daarbij een afweging tussen risico en rendement. Om het risicobeheer van het fonds op een evenwichtige en consistente manier te kunnen vormgeven, maakt het fonds gebruik van een integrale aanpak waarbij de fondsspecifieke risico's vanuit een top-down benadering worden geëvalueerd en bewaakt. Om tot een uniforme en geïntegreerde aanpak aangaande risicobeheer te komen, wordt gebruik gemaakt van het zogenaamde COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) beheersingsmodel vertaald naar de fondsspecifieke situatie zoals in onderstaande figuur weergegeven.

Het risicobeheer vindt plaats op meerdere niveaus: op strategisch niveau, procesniveau en operationeel niveau. In het kader van het strategisch risicobeheer wordt periodiek een fondsbrede risicoanalyse, Risk and Control Assessment (RCA), uitgevoerd waarmee de vigerende risico's worden geïdentificeerd en de impact en waarschijnlijkheid van deze risico's in kaart worden gebracht en de aanwezige beheermaatregelen worden geëvalueerd. Het bestuur dat eindverantwoordelijk is voor het gehele risicobeheer van het fonds richt zich daarbij primair op de meest voorname, veelal strategische risico's waarbij de tactische en operationele risico's voorzover deze als significant zijn ingedeeld, door de verschillende bestuurscommissies worden beoordeeld.

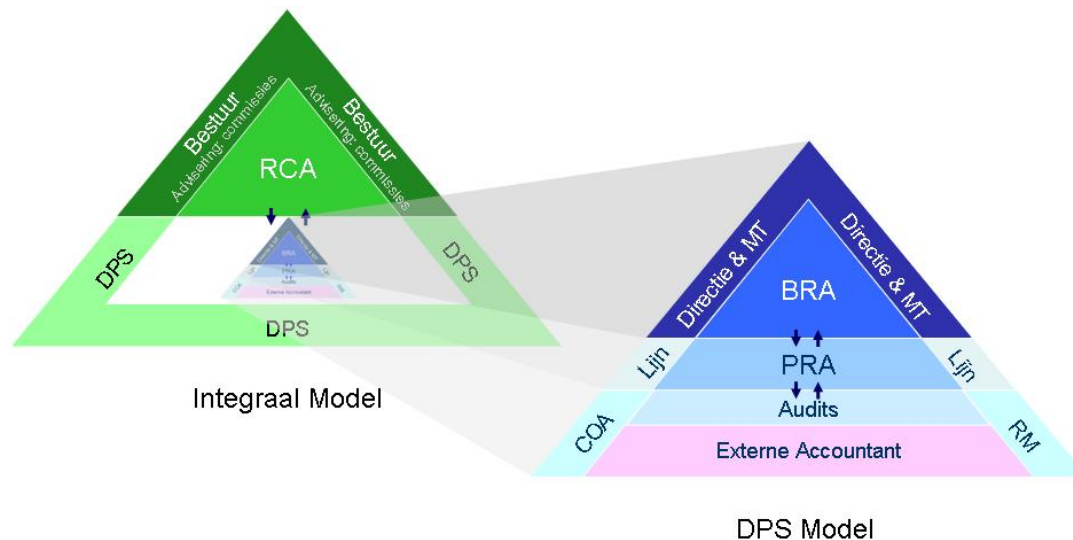
Het bestuur is verantwoordelijk voor een juiste invulling van de uitvoeringsovereenkomst. Het bestuur mag activiteiten uitbesteden, maar slechts als het bestuur zeker kan stellen dat de uitbestede activiteiten worden uitgevoerd in overeenstemming met het vastgestelde beleid van het fonds. Dit betekent dat ondanks dat de risico's op procesniveau en operationeel niveau hoofdzakelijk aanwezig zijn binnen de dienstverleningsorganisatie waaraan de operationele activiteiten zijn uitbesteed, het bestuur inzicht dient te hebben in deze risico's waaraan het fonds (indirect) blootstaat.

Het fonds heeft de operationele activiteiten uitbesteed aan DPS. Bij de dienstverleningsorganisatie wordt periodiek een Business Risk Assessment (BRA) uitgevoerd waarbij alle strategische risico's van DPS op eenzelfde wijze worden geanalyseerd als bij het fonds. Na deze BRA worden op procesniveau zogenoemde Proces Risk Assessments (PRA) uitgevoerd waarbij middels dezelfde methodiek de procesrisico's worden geanalyseerd door het lijnmanagement van DPS. De naleving van de procedures en de kwaliteit van de controles wordt periodiek intern door DPS beoordeeld en extern geverifieerd.

Binnen de dienstverleningsorganisatie worden periodiek zogenoemde interne audits uitgevoerd waarbij alle processen worden geaudit op vastlegging en werking. In het kader van de beoordeling van de administratieve organisatie en interne controle worden de processen en procedures van de dienstverleningsorganisatie jaarlijks extern geaudit. Hierbij worden als uitgangspunt de grondslagen en aanwijzingen voor controlewerkzaamheden zoals vastgelegd in Controle- en Overige Standaarden 402 gehanteerd. De dienstverleningsorganisatie heeft ook

over het boekjaar 2009 het assurance rapport inzake de administratieve organisatie en interne beheersing van ontvangen. Het bestuur heeft daarvan kennis genomen en geconstateerd dat de processen conform procedures zijn uitgevoerd.

De werking en de resultaten van de audits van de dienstverleningsorganisatie worden onverkort voorgelegd aan het management van DPS en aan het bestuur van het fonds.

Risk and Control Assessment

In 2008 heeft het bestuur het RCA afgerond waarbij het voltallige bestuur zich een beeld heeft gevormd van niet alleen de risico omgeving maar ook van de aanwezige beheersmaatregelen ter beperking van deze risico's. De conclusie van het bestuur uit het RCA was dat het fonds adequate procedures en sturingsinstrumenten heeft ter beheersing van de beïnvloedbare risico's waaraan het fonds blootstaat. Het spreekt voor zich dat het fonds geen directe invloed heeft op de generieke marktrisico's zoals bijvoorbeeld aandelenrisico, inflatie risico en renterisico.

Het RCA is gestart in de eerste helft van 2008. De gehele risico omgeving is daarbij in kaart gebracht waaronder het risico van een majeure financiële crisis. De buffers bleken bij de analyses zoals door het bestuur uitgevoerd tijdens het RCA in 2008 meer dan voldoende om de negatieve impact van een crisis op te vangen.

De gevolgen van de extreme financiële ontwikkelingen veroorzaakt door de ongewone combinatie van negatieve aandelenrendementen en dalende rentes zijn gedurende crisis echter dermate geweest dat deze zijn uitgestegen boven de meest negatieve scenario's die het bestuur gedurende de uitvoering van het RCA heeft beoordeeld en daarmee ook boven de aangehouden risico buffers. Alhoewel het uitgevoerde RCA volledig en zorgvuldig is uitgevoerd door het bestuur waarbij het risico van een majeure financiële crisis uitvoerig is besproken en beoordeeld, heeft de crisis desalniettemin de financiële positie van het fonds ondermijnd.

Op basis van het uitgevoerde RCA zijn vervolgacties gedefinieerd om aanvullende beheermaatregelen in te richten of bestaande maatregelen te verbeteren. De vervolgacties zijn toegewezen aan de relevante bestuurscommissies die zorgdragen voor de afronding van de toegewezen acties. De vervolgacties zijn vervat in een jaarplan dat gedurende 2009 is afgewerkt. Daarmee is de risicobeheercyclus die in 2008 gestart is met het RCA, in 2009 volledig doorlopen.

Financiële risico's

Voor de bepaling van het lange termijn strategisch beleid wordt een Asset Liability Management (ALM)-studie uitgevoerd waarbij het te voeren strategisch beleggingsbeleid afgestemd wordt op het toekomstige verloop van de verwachte pensioenverplichtingen, gegeven de pensioenregeling en de financieringsovereenkomst. Passend bij de risicohouding van het fonds in termen van kans op toeslagen en onderdekking, wordt een strategische vermogensverdeling vastgesteld. Voor de vormgeving van het beleid op middellange termijn maakt het bestuur gebruik van een dynamisch beleidskader. Binnen dit kader wordt periodiek op basis van de aanwezige solvabiliteit van het fonds –dekkingsgraad– het vigerende beleid tezamen met mogelijke beleidsvarianten herbezien.

In de (half)jaarlijkse Nota Beleggingsbeleid, die door het bestuur wordt vastgesteld, worden de kaders en richtlijnen voor het resulterende beleggingsbeleid vastgelegd. In deze nota worden strategische allocaties, tactische bandbreedtes en de toegestane beleggingsinstrumenten beschreven. De daadwerkelijke posities die in de portefeuille worden ingenomen in de diverse beleggingscategorieën worden op dagbasis gevolgd en getoetst aan de kaders en richtlijnen uit de Nota Beleggingsbeleid (NBB). De daadwerkelijke invulling van het beleid wordt gekenmerkt door een lange termijn benadering in gediversifieerde portefeuilles.

Op dagbasis worden alle beleggingen (inclusief afgeleide instrumenten) op marktwaarde gewaardeerd. Het beleggingsrendement wordt conform de GIPS® standaarden op dagbasis berekend. Risico budgettering technieken worden gebruikt om op middellange termijn een efficiënte beleggingsportefeuille inrichting in termen van risico versus rendement te bereiken. Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt op welke manier het risico verdeeld is over de verschillende marktrisico's zoals aandelen, rente, inflatie, valuta, krediet en liquiditeitsrisico.

Marktrisico's

Marktrisico is het risico van waardewijzigingen van de aangehouden beleggingsportefeuilles als gevolg van de ontwikkeling van marktprijzen die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan ofwel een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het totale marktrisico van het pensioenfonds is daarmee een directe resultante van de strategische vermogensverdeling. Het beleid van het pensioenfonds is erop gericht deze risico's zodanig te beheersen, dat sprake is van een evenwichtige afweging tussen risico en rendement. Onderstaand wordt beschreven hoe deze risico's beheerst worden.

Aandelenrisico

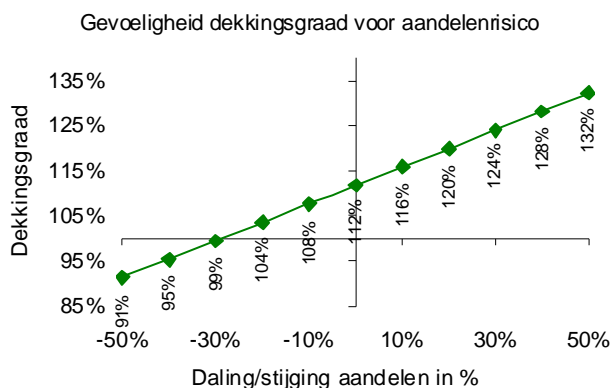
Aandelenrisico doet zicht voor bij beleggingen waarvan de waarde gevoelig is voor bewegingen in beursgraadmeters. Dit zijn niet alleen aandelen, maar ook indirect vastgoed, beleggingen in niet-

beursgenoteerde fondsen en derivaten. Het absolute aandelenrisico wordt beperkt door een vergaande spreiding van de beleggingen over landen, sectoren en individuele aandelen, waardoor ontwikkelingen van individuele beleggingstitels een beperkte invloed hebben op de totale waarde van de portefeuille.

Het relatieve aandelenrisico wordt beperkt door middel van vastgestelde tactische bandbreedtes rond de strategisch vastgestelde normwegingen.

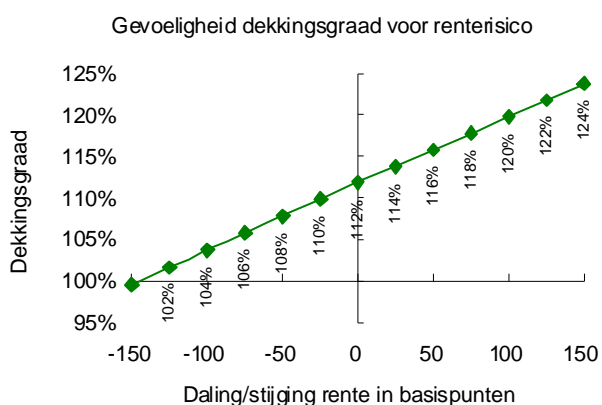
Daarnaast wordt het aandelenrisico in het kader van het dynamisch beleggingsbeleid periodiek herbeoordeeld en wordt op basis van de vigerende marktomstandigheden en solvabiliteitspositie van

het fonds het risicoprofiel bijgesteld door actief het aandelenrisico terug te brengen danwel uit te breiden. In de bijgaande grafiek wordt de gevoeligheid van de dekkingsgraad ten opzichte van aandelenrisico weergegeven.

Renterisico

De marktwaarde van de nominale pensioenverplichtingen en de beleggingen is afhankelijk van de ontwikkeling van de marktrente. Het renterisico is het risico dat de rentegevoeligheid –uitgedrukt middels duration of gemiddelde looptijd– en omvang van de nominale pensioenverplichtingen en de beleggingen niet op elkaar zijn afgestemd. Daardoor compenseert de waarde ontwikkeling van de beleggingen de waarde ontwikkeling van de pensioenverplichtingen niet volledig. Bij een rentedaling stijgt de waarde van de pensioenverplichtingen dan ook sneller dan de waarde van de beleggingen. Renteveranderingen hebben daardoor een effect op het surplus ofwel het verschil tussen de marktwaarde van de beleggingen en de verplichtingen: bij dalende rentes daalt het surplus en bij stijgende rentes neemt het surplus toe. De duration van de nominale verplichtingen van het fonds bedraagt 17,9 jaar. De duration is een gevoeligheidsmaatstaf van de verplichtingen voor een rentebeweging. Indien de rente daalt met 0,1%-punt neemt de waarde van de verplichtingen toe met 1,79%.

De rentegevoeligheid van de verplichtingen kan niet worden beïnvloed met marktinstrumenten. De duration van de beleggingen daarentegen kan worden bijgestuurd middels vastrentende beleggingen en derivaten.

Gedurende 2009 is de duration van de beleggingen naar 12,2 jaar verhoogd door het onder andere innemen van posities in renteswaps (ultimo 2008 bedroeg de duration van de beleggingen 9,0 jaar).

Hierdoor is het verschil in duration met de pensioenverplichtingen afgenomen waardoor de gevoeligheid voor rentebewegingen verder is beperkt. Na deze verhoging van de duration van de

beleggingen is circa 70% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen afgedekt. Dit betekent dat indien de rente daalt met 0,1%-punt de waarde van de verplichtingen toeneemt met 1,79% en de waarde van de assets toeneemt met 1,22% waardoor het verschil nog maar 0,57% bedraagt.

Inflatierisico

Een belangrijke ambitie van het fonds is de deelnemers een waardevast pensioen te verschaffen. Om dit te kunnen realiseren, verleent het bestuur een voorwaardelijke compensatie voor inflatie, de zogenaamde toeslagverlening. Dit brengt echter voor het pensioenfonds aanzienlijke kosten en onzekerheden met zich mee. De toekomstige toeslagen van de pensioenen zijn sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de prijs- en loonniveaus. Om het inflatierisico te reduceren, wordt in inflation-linked bonds belegd; waardepapieren die een hoge correlatie kennen met de inflatie ontwikkeling.

Valutarisico

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in non-euro valuta vermindert als gevolg van bewegingen van vreemde valutakoersen. Door het aanhouden van beleggingen buiten de eurozone is het pensioenfonds blootgesteld aan valutarisico. Het valutarisico wordt strategisch gedeeltelijk afgedekt met valutatermijncontracten. Deze contracten worden door externe managers beheerd. De waarde ontwikkeling van het belegd vermogen is hierdoor minder afhankelijk van de bewegingen op de valutamarkten.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat een tegenpartij niet aan contractuele betalingsverplichtingen kan voldoen danwel het risico dat schuld papier van ondernemingen en financiële instellingen aangehouden als belegging in waarde daalt als gevolg van een afname van de kredietwaardigheid van de betreffende onderneming of financiële instelling.

Openstaande niet-beursgenoteerde derivatenposities zijn onderhevig aan kredietrisico. Indien grote ongerealiseerde resultaten op de derivatenposities ontstaan, wordt door het stellen van onderpand door de betreffende tegenpartij het kredietrisico vrijwel volledig afgedekt.

Het kredietrisico binnen de beleggingen, met name credits, wordt beperkt door een brede spreiding van de aangehouden beleggingen over ondernemingen en financiële instellingen die voldoende kredietwaardig zijn. Dit zijn ondernemingen en financiële instellingen die volgens de ratingbureaus Moody's en Standard and Poor's

beschikken over een investment grade krediet rating. Een investment grade krediet rating houdt in dat de waarschijnlijkheid dat de ondernemingen en financiële instellingen kunnen voldoen aan contractuele betalingsverplichtingen in de vorm van rente en aflossingen zeer hoog is. Naast de bewaking van de ratings zoals gepubliceerd door externe ratingbureaus worden additionele operationele maatstaven gehanteerd om het krediet risico te beperken. Het betreft hier ondermeer dagelijkse concentratie overzichten op basis waarvan de kredietrisico's van banken, ondernemingen en overheden worden beoordeeld.

Liquiditeitsrisico

Pensioenfondsen lopen het risico dat niet over voldoende liquide financiële middelen wordt beschikt om op het beoogde moment aan de betalingsverplichtingen te voldoen. De omvang van de maandelijkse liquiditeitsbehoefte is als gevolg van het volume aan uitkeringen zeer beperkt ten opzichte van het totale fondsvermogen zodat dit risico verwaarloosbaar is. De lopende kasstromen uit de beleggingen zoals dividenden, coupons en aflossingen alsmede de premiestortingen zijn voldoende om in de kasstroombehoefte te voorzien. Tevens is belegd in liquide, beursgenoteerde instrumenten die indien nodig op korte termijn te gelde gemaakt kunnen worden.

Actuarieel risico

De grootste actuariële risico's zijn de risico's met betrekking tot langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het langlevensrisico is het risico dat de pensioendeelnemers langer leven dan is geprognosticeerd bij de berekening van de verwachte pensioenverplichtingen. Als gevolg van dit langlevensrisico doet de mogelijkheid zich voor dat de opbouw van het pensioenvermogen op basis van geprognosticeerde sterftetafels niet in lijn is met de daadwerkelijk te verrichten pensioenuitkeringen. Dit risico wordt beheerst door bij de vaststelling van de pensioenverplichting rekening te houden met generatietafels waarin sterftetrends en afwijkingen hierop zijn meegenomen.

Dit risico heeft zich nadrukkelijk ultimo 2009 gemanifesteerd in de vorm van nieuwe sterftewaarnemingen op basis waarvan aanmerkelijk lagere sterftekansen worden getoond. Momenteel wacht de pensioensector nog op het verschijnen van een nieuwe AG-prognosetafel.

Het overlijdensrisico is het risico op niet gefinancierd tijdelijk partnerpensioen. Het arbeidsongeschiktheidsrisico is het risico op premievrijstelling in geval van arbeidsongeschiktheid.

Non-financiële risico's

Bij de uitvoering van het pensioen- en beleggingsbeheer worden verschillende risico's onderkend. Als gevolg van deze risico's waarbij ondermeer moet worden gedacht aan bijvoorbeeld ontoereikende procedures met betrekking tot pensioenuitkeringen danwel de afhandeling van beleggingstransacties, het ontbreken van functiescheiding of systeemuitval, het niet op een duidelijke wijze communiceren, kunnen zich zowel financiële als reputatie schades voordoen. Het operationele risicobeheer is ingebed in het beheersingskader van het fonds en de dienstverleningsorganisatie. Dit wordt vormgegeven door een duidelijke governance structuur, de deskundigheid van het bestuur, fondsprocedures, SLA's en periodieke rapportage daaromtrent. De procedures van het fonds liggen vast in de diverse fondsdocumenten en beschrijvingen zoals de uitvoeringsovereenkomst, statuten, ABTN en overige documenten.

In control beschrijving

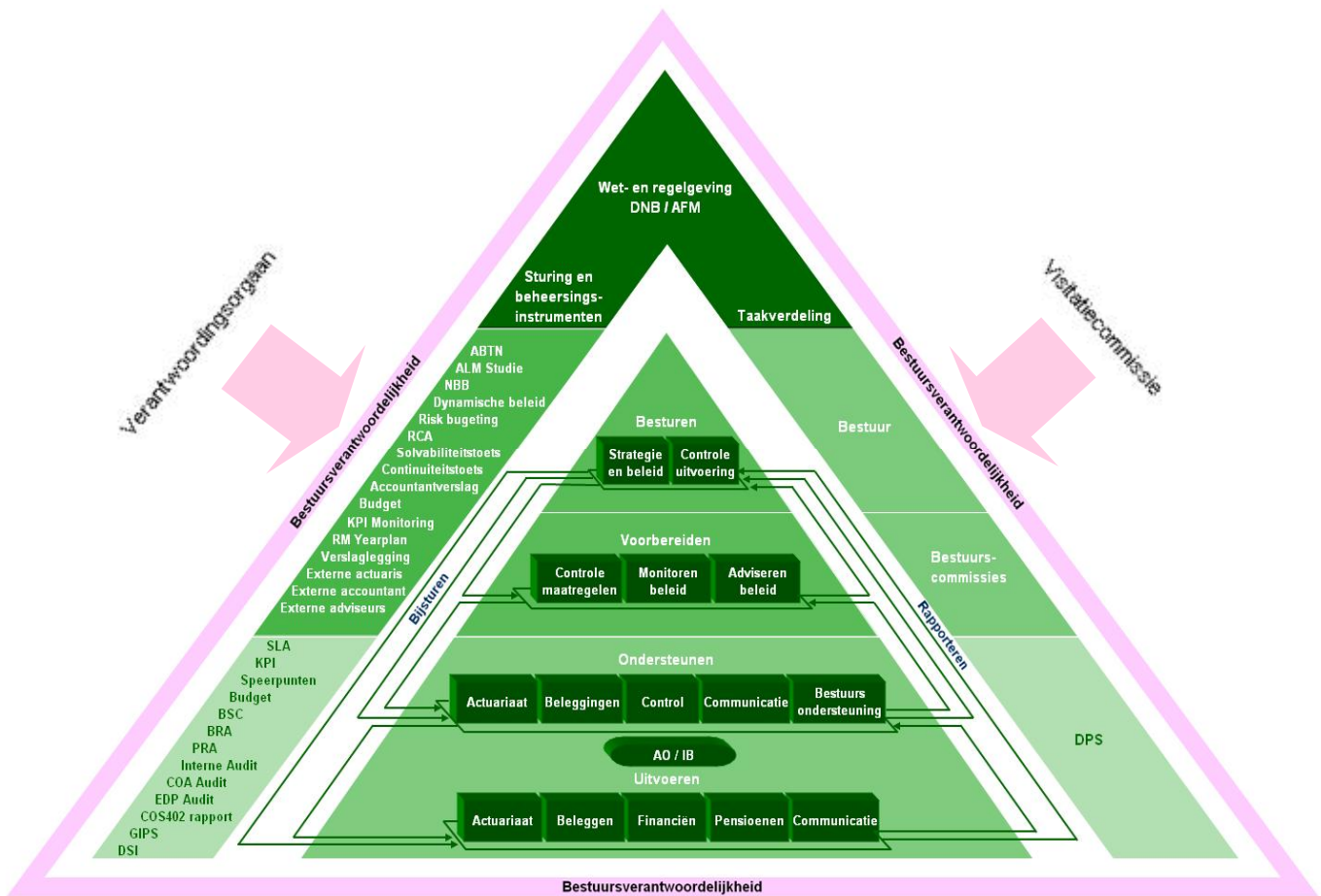
Het bestuur heeft een risicobeheersings- en controlesysteem ingevoerd om, gebaseerd op het risicoprofiel van het fonds, te waarborgen dat de realisatie van strategische, operationele en financiële doelstellingen wordt bewaakt, de verslaggeving betrouwbaar is en wet- en regelgeving wordt nageleefd. Ook gedurende 2009 is de werking van de risicobeheersings- en controlesystemen door het bestuur bewaakt.

Voor zover processen aan derden niet zijnde DPS zijn uitbesteed, vindt primair de beheersing van deze risico's plaats door het bestuur. Het uitbestedingsrisico dat het fonds loopt, wordt beheerst door het afleggen van periodieke verantwoording van en overleg met DPS. Het bestuur ontvangt hiertoe periodiek diverse controlerapportages zoals rapportages over uitgevoerde PRA's, externe -en interne audit rapportages.

Daarnaast ontvangt het bestuur periodiek rapportages die inzage geven in de ontwikkeling van het fonds zoals financiële rapportages en daarmee samenhangende analyses. Voorts wordt gerapporteerd over de kwaliteit van de dienstverlening op basis van KPI's zoals vastgelegd in de SLA met de dienstverleningsorganisatie. Tevens worden aan het bestuur rapportages verstrekt aangaande het voldoen aan de gedragscode en de hiermee verbonden activiteiten.

De voornoemde rapportages worden besproken in het bestuur en de commissie financiën - risk management & actuariaat. Deze besprekingen zijn erop gericht om de goede werking van de interne beheersing gedurende het jaar vast te kunnen stellen en waar nodig actie te ondernemen.

Onderstaand is schematisch weergegeven op welke wijze het bestuur haar totale bestuursverantwoordelijkheid heeft ingevuld en met welke instrumenten het bestuur processen en procedures en het fonds monitored.

4.6 Financiële positie

Ontwikkeling vermogenspositie

Door de sterk gestegen beurskoersen is het pensioenfondsvermogen voor risico van het fonds afgelopen jaar fors gestegen van EUR 350,4 mln ultimo 2008 tot EUR 425,5 mln ultimo 2009. Het pensioenfondsvermogen komt tot stand door de beleggingen op te tellen met de vorderingen en te verminderen met de schulden. In onderstaand overzicht is een vereenvoudigde balans ultimo 2009 te zien met de activa en passiva voor risico van het fonds en een balans voor risico van de deelnemers. In de balans voor risico van het fonds zijn de saldi voor de BPR en VPS regeling zowel aan de activa als de passiva zijde niet opgenomen.

Balans per ultimo 2009			
Voor risico van het fonds (in EUR mln)		Voor risico deelnemers (in EUR mln)	
Beleggingen	417,0	Reserve	44,1
Vorderingen	9,8	VPV	381,4
		Schulden	1,3
Totaal activa	426,8	Totaal passiva	426,8
		Beleggingen	55,2
		VPV	55,2
		Totaal activa	55,2
		Totaal passiva	55,2

In onderstaande tabel zijn de mutaties in 2009 in het pensioenfondsvermogen voor risico van het fonds te zien van het afgelopen jaar. Vooral de positieve beleggingsresultaten zorgden voor een grote stijging in het vermogen. Per saldo steeg het pensioenfondsvermogen voor risico van het fonds met EUR 75,1 mln.

	(in EUR mln)			
	2009		2008	
	EUR mln	% Mutatie	EUR mln	% Mutatie
Pensioenfondsvermogen voor risico fonds				
Pensioenfondsvermogen primo	350,4	100,0%	416,0	100,0%
Premies	26,3	7,5%	26,9	6,5%
Uitkeringen	-9,2	-2,7%	-8,0	-1,9%
Beleggingsresultaten (voor aftrek kosten)	60,3	17,2%	-84,5	-20,3%
Overige mutaties	-2,3	-0,7%	0,0	0,0%
Pensioenfondsvermogen ultimo	425,5	121,4%	350,4	84,2%

De procentuele mutatie van het beleggingsresultaat voor risico van het fonds in bovenstaande tabel wijkt af van het fondsrendement. Het beleggingsrendement wordt behaald over het totale beheerde vermogen, terwijl het beleggingsresultaat in bovenstaande tabel wordt toegerekend aan het pensioenfondsvermogen voor risico van het fonds.

Ontwikkeling verplichtingen

De verplichtingen worden berekend op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De verplichtingen van het fonds zijn gestegen door de toename van de onvoorwaardelijke aanspraken van het fonds met name als gevolg van aanpassing van de opslag van 4% voor de afgenomen sterfttekans en de gewijzigde sterfte prognose. De gestegen marktrente had een positief effect op de verplichtingen. In onderstaand overzicht zijn de wijzigingen van de VPV te zien voor risico van het fonds. In paragraaf 7.10 wordt een nadere uitsplitsing gemaakt van het verloop van de VPV.

	2009		2008	
	EUR mln	% Mutatie	EUR mln	% Mutatie
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds				
VPV primo	364,2	100,0%	262,4	100,0%
Mutatie interest, pensioenopbouw, toeslagen	31,5	8,6%	28,5	10,9%
Onttrekking uitkeringen	-9,2	-2,5%	-7,9	-3,0%
Overige mutaties	19,5	5,4%	1,8	0,7%
VPV ultimo (rekenrente primo)	406,0	111,5%	284,8	108,5%
Mutatie rekenrente	-24,6	-6,8%	79,4	30,3%
VPV ultimo	381,4	104,7%	364,2	138,8%

Ontwikkeling dekkingsgraad

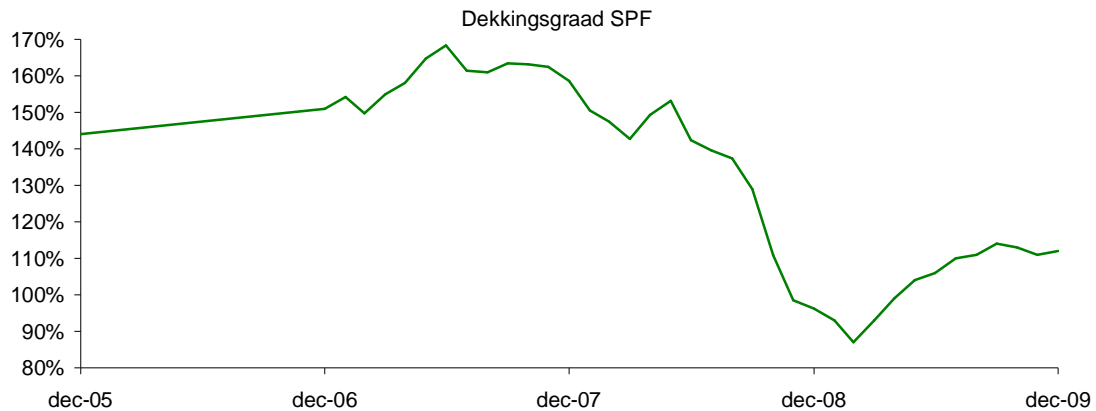
De dekkingsgraad is te berekenen door het pensioenfondsvermogen voor risico van het fonds te delen door de voorziening pensioenfondsverplichtingen voor risico van het fonds.

Als gevolg van in het bijzonder de positieve ontwikkeling van het pensioenfondsvermogen, de daling van de rekenrente en aanpassingen in de sterfteprognose is de dekkingsgraad van het fonds per saldo gestegen van 96% ultimo 2008 tot 112% ultimo 2009. In onderstaande tabel wordt de invloed van verschillende factoren op de dekkingsgraad weergegeven op basis van het dekkingsgraadsjabloon van DNB.

Ontwikkeling dekkingsgraad	2009	2008
Dekkingsgraad primo	96%	159%
Premies	1%	-1%
Uitkeringen	0%	2%
Toeslagverlening	0%	0%
Rentetermijnstructuur	7%	-37%
Overrendement	11%	-39%
Overige	-3%	12%
Dekkingsgraad ultimo	112%	96%

In onderstaande tabel is te zien hoe de dekkingsgraad van SPF zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld.

Dekkingsgraad	ult. 2005	ult. 2006	ult. 2007	ult. 2008	ult. 2009
SPF	144%	151%	159%	96%	112%
Rekenrente	3,8%	4,3%	4,9%	3,5%	3,8%

4.7 Communicatie

Algemeen

In het verslagjaar is de in het Communicatiebeleidsplan opgenomen reguliere communicatie uitgevoerd. Tot deze reguliere activiteiten behoren onder meer het UPO (Uniform Pensioenoverzicht) inclusief het overzicht prepensioensaldo, de uitkeringsspecificatie, jaaropgave voor pensioengerechtigden, een actuele website, een telefonische Pension Desk, een (populair) jaarbericht en het jaarverslag.

Communicatiemiddelen

In 2009 heeft het fonds enkele (nieuwe) communicatiemiddelen in gebruik genomen. In het tweede kwartaal is de vernieuwde website van het fonds in de lucht gegaan. De website is opgebouwd rond de belangrijkste doelgroepen van het fonds en sluit aan bij de relevante pensioengebeurtenissen. Tevens bevat de site verschillende niveaus van gedetailleerdheid rondom de relevante thema's. De website is zowel in het Nederlands als het Engels beschikbaar.

Eind oktober is een eerste nieuwsbrief gemaakt die aan alle deelnemers en pensioengerechtigden is verstuurd. Het gaat daarbij om een digitale nieuwsbrief die, alleen voor de eerste keer, op papier is verspreid. Geïnteresseerden in de nieuwsbrief kunnen zich via de website van het fonds abonneren.

Communicatiebeleid

Het fonds werkt met een driejaarlijks communicatiebeleidsplan. Op basis hiervan wordt jaarlijks een communicatieactieplan opgesteld. Omdat het grootste deel van de deelnemers in het fonds nog actief (werkzaam) is binnen SABIC, is er voor gekozen om de (algemene) pensioencommunicatie voor deze doelgroep waar mogelijk digitaal te verzorgen. Via de internetsite van het fonds kan informatie worden ingewonnen en kan de deelnemer in contact treden met de werkgever of het fonds.

Het beleid rondom pensioencommunicatie is in de loop van 2009 opnieuw door het bestuur geëvalueerd. De communicatie is verder geoptimaliseerd en meer afgestemd op de doelgroepen van het fonds en de daar levende vragen. Verder is de Klankbordgroep, bestaande uit deelnemers en pensioengerechtigden, meerdere malen gevraagd een mening te geven over de begrijpelijkheid van collectieve communicatie uitingen zoals het UPO en het Jaarbericht.

De evaluatie van het communicatiebeleid 2007-2010 en de resultaten van het gehouden klanttevredenheids-onderzoek worden gebruikt voor het opstellen van het nieuwe communicatiebeleid 2010-2012. Verder zijn daarbij de bestaande communicatieactiviteiten geïnventariseerd. Dat is onder meer gebeurd aan de hand van bestaande meetinstrumenten (klankbordgroep, bezoek van website, overzicht 1ste en 2de lijns vragen) en met een klanttevredenheidsonderzoek dat in het najaar plaatsvond. Dit klanttevredenheidsonderzoek is gehouden onder de actieve deelnemers van het fonds en de communicatiemiddelen werden over het algemeen positief gewaardeerd.

Kredietcrisis

Naar aanleiding van de kredietcrisis zijn de deelnemers van het fonds op diverse wijzen geïnformeerd over de ontwikkelingen bij het pensioenfonds. Dat is gebeurd per brief, via de website, met nieuwsberichten en Q & A's op de website. Ook heeft het bestuur bij de communicatie gebruik gemaakt van informatiebijeenkomsten en zo belanghebbenden uitgebreid geïnformeerd over met name de financiële gevolgen van de crisis. In 2009 zijn bijeenkomsten georganiseerd met de ondernemingsraad, de vereniging van SABIC-gepensioneerden (VGSE) en op verzoek met de doelgroep jonge SABIC-professionals (JSPA). Daarnaast zijn alle deelnemers persoonlijk uitgenodigd voor het bijwonen van een informatiebijeenkomst.

Pensioengerechtigden zijn geïnformeerd over het niet toekennen van de toeslag en actieve deelnemers zijn geïnformeerd over het niet toekennen van de backservice over de algemene loonsverhoging in 2008.

4.8 Blik vooruit 2010

Beleidsaandachtspunten

In 2010 zal het bestuur aan de hand van de strategische planning een aantal belangrijke beleidsmatige thema's op de agenda plaatsen.

In de eerste helft van 2010 dient allereerst een besluit te worden genomen over de aangepaste inrichting van de Governance structuur en het daarvan afgeleide besturingsmodel SPF. Aansluitend zal de Governance structuur en de werkwijze binnen de bestuursorganen moeten worden geïmplementeerd.

Op het gebied van communicatie zal invulling worden gegeven aan het nieuwe Communicatiebeleid 2010-2012 waarbij de effectiviteit zal worden gemeten aan de hand van nog vast te stellen kritische prestatie indicatoren (KPI's).

Het nauwlettend volgen van de financiële risico's, het monitoren van de dekkingsgraad op grond van het ingediende herstelplan, de verdere afstemming van het beleggingsbeleid met de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen en het opvolgen van de acties die zijn opgenomen in het Risk Management Jaarplan 2010 zijn, in het kader van adequaat risicobeheer, belangrijke aandachtspunten

Met ingang van 1 januari 2011 dient een nieuwe uitvoeringsovereenkomst tussen SABIC en het fonds te zijn overeengekomen. Als voorbereiding hierop zal ten behoeve van de vaststelling van de kostendekkende premie een ALM-studie worden uitgevoerd. Het bestuur heeft besloten op een transparante wijze te communiceren met de sociale partners waarbij een aantal aandachtspunten zullen worden ingebracht. Hierbij wordt in het bijzonder gedacht aan het systeem van toeslagverlening en de hoogte van de (nieuwe) premie in relatie met de in het pensioenreglement opgenomen indexatieambitie.

Financieel Toetsingskader

Samen met DNB en de Stichting van de Arbeid wil de regering bezien in hoeverre bijstelling van het Financieel Toetsingskader, in het licht van de recente ervaringen met de financiële crisis, nodig is. Hierbij is ook de vraag aan de orde of het toetsingskader is toegesneden op mogelijke toekomstige veranderingen in het aanvullend pensioenstelsel. In de eerste helft van 2010 wordt hierover nadere berichtgeving verwacht.

Pensioenonderzoeken

Op verzoek van het kabinet onderzoeken twee commissies de pensioenen.

De Commissie Beleggingsbeleid en Risicobeheer kijkt of pensioenfondsen de afgelopen jaren prudent hebben belegd en hoe zij de afweging tussen rendement en risico maakten. Deze commissie onderzoekt feitelijk of pensioenfondsen de afgelopen jaren een verantwoord beleggingsbeleid hebben gevoerd en of risico's wel voldoende kunnen worden afgedekt in het huidige pensioensysteem.

De Commissie Toekomstbestendigheid Aanvullende Pensioenregelingen onderzoekt in hoeverre het huidige pensioensysteem met het oog op de vergrijzing toekomstbestendig is, of hoe het dat kan worden.

Op basis van de bevindingen en aanbevelingen voor de toekomst van beide commissies was het de intentie van het kabinet om medio 2010 vast te stellen of aanpassingen noodzakelijk zijn. Inmiddels zijn beide onderwerpen "controversieel" verklaard en zal behandeling vooralsnog niet plaatsvinden. Waarschijnlijk zal een nieuw kabinet hiermee aan de slag gaan.

Multi-ondernemingspensioenfondsen

In 2010 komt er nieuwe wetgeving die het mogelijk maakt dat de werkingssfeer van een ondernemingspensioenfonds wordt uitgebreid en dat bestaande pensioenfondsen kunnen opgaan in één pensioenfonds, waarbij de vermogens van de individuele pensioenfondsen kunnen worden afgezonderd. Voornamelijk kleinere ondernemingspensioenfondsen kunnen door een dergelijke samenvoeging schaalvergroting realiseren en efficiënter opereren. Het bestuur blijft met interesse de ontwikkelingen rondom het multi-OPF volgen.

Financiering Voortzetting Pensioenverzekering

Het bestuur van de Stichting FVP heeft te kennen gegeven de FVP-bijdrageregeling niet meer te verlengen na 2010. Dit betekent definitief dat werknemers van 40 jaar of ouder die na 31 december 2010 WW-gerechtigd worden, niet meer in aanmerking komen voor een FVP-bijdrage. Er is een overgangmaatregel vastgesteld voor werknemers die in 2010 werkloos zijn geworden.

Toeslagenlabel

Het toeslagenlabel is bedoeld om inzicht te geven in de mate en zekerheid van inflatiebestendigheid van de pensioenregeling. De te verwachten toeslagverlening dient te worden afgezet tegen de gemiddeld te verwachten prijsstijging. Zo wordt een (ex-) deelnemer in staat gesteld om mede op basis van het toeslagenlabel te beoordelen of een waardeoverdracht wel of niet zinvol is. De verplichting om in verschillende communicatiemiddelen van het fonds een toeslagenlabel op te nemen had al in moeten gaan per 1 januari 2009, echter eind 2008 oordeelde de AFM dat het verstandig was om de invoering op te schorten. Reden hiervoor was de actuele financiële situatie van de Nederlandse pensioenfondsen en de verwachting dat er miscommunicatie kon gaan ontstaan als aan deelnemers het toeslagenlabel moet worden gecommuniceerd in tijden dat toeslagverlening bij de meeste fondsen niet aan de orde is. Aangezien de financiële situatie van de meeste pensioenfondsen beter is dan vorig jaar, is er volgens AFM geen reden meer om af te zien van het hanteren van het toeslagenlabel. Vanaf 1 januari 2010 zijn alle pensioenfondsen verplicht om het toeslagenlabel op te nemen in alle daartoe aangewezen communicatie-uitingen, zoals de startbrief en het UPO.

Naast het toeslagenlabel moeten pensioenfondsen ook de voorwaardelijkheidsverklaring uit de toeslagenmatrix opnemen in hun communicatie-uitingen. De teksten uit de Regeling Pensioenwet moeten letterlijk worden overgenomen. De AFM heeft kenbaar gemaakt niet eerder dan per 1 april 2010 een controle op het gebruik van het toeslagenlabel uit te voeren, om de pensioenfondsen voldoende in de gelegenheid te stellen het toeslagenlabel in te voeren.

Het bestuur betreurt dat pensioenfondsen verplicht worden om door middel van het toeslagenlabel te informeren over de toeslagverlening. Het bestuur is van mening dat de toepassing van het toeslagenlabel tot verwarring kan leiden bij deelnemers en gepensioneerden. De verwachting omtrent toeslagverlening zoals opgenomen in het toeslagenlabel bestrijkt namelijk een periode van 15 jaar. De verwachting omtrent toeslagverlening door het fonds op de korte termijn, die is opgenomen in de herstelplannen en is gecommuniceerd naar belanghebbenden, wijkt hiervan af. Deze onduidelijkheid is niet in het belang van de deelnemers, gepensioneerden én pensioenfondsen.

Verder betreurt het bestuur dat geen mogelijkheid wordt geboden om zonder expliciete voorafgaande toestemming van AFM af te wijken van de voorgeschreven letterlijke tekst van de voorwaardelijkheidsverklaring uit de toeslagenmatrix. Daarbij komt dat van bepaalde voorgeschreven teksten in het geheel niet kan worden afgeweken, ook al sluiten deze teksten niet goed aan bij de inhoud van de SPF-regeling. Zo is het fonds verplicht aan te geven hoe het pensioen de afgelopen drie jaren is verhoogd. Voor de ingegane pensioenen en slapersrechten vindt de verhoging binnen de SPF-regeling plaats op basis van de Consumentenprijsindex Alle Huishoudens, *afgeleid*. Gelijktijdig met de melding van de daadwerkelijke verhoging, schrijft AFM voor te melden in welke mate de prijzen in hetzelfde jaar zijn gestegen op basis van de Consumentenprijsindex (CPI), *niet afgeleid*. Aangezien de CPI's *afgeleid* en *niet afgeleid* onderling afwijken, kan dit bij gepensioneerden tot verwarring leiden.

AOW van 65 naar 67 jaar

De regering heeft het voornemen de AOW-gerechtigde leeftijd in twee stappen te verhogen: in 2020 naar 66 jaar en in 2025 naar 67 jaar. Het kabinet is van mening dat de fiscale facilitering voor aanvullende pensioenen ook in de toekomst aangesloten moet blijven op de AOW. Verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd betekent derhalve dat het fiscale kader van aanvullende pensioenen navenant wordt aangepast. Het fiscaal gefaciliteerde maximale opbouwpercentage per dienstjaar voor eindloonregelingen zal per 1 januari 2020 naar rato worden verlaagd van 2% naar 1,9%. Na het definitief wijzigen van de AOW en de fiscale pensioenwetgeving zullen sociale partners als eerste aan zet zijn om eventuele wijzigingen in de pensioenregeling door te voeren. Vervolgens zal het fonds ondermeer de uitvoerbaarheid nader bekijken.

Op voorhand zijn al een aantal problemen te signaleren rondom thema's als zogenoemde "zware beroepen", de wijze waarop wordt omgegaan met de inkomensafhankelijke AOW en de arbeidsverledeneis en de wijze waarop de inhoudingen op de pensioenuitkering worden aangepast (loonheffing, AOW-premieheffing). Na de val van het kabinet "Balkenende" is het AOW-dossier "controversieel" verklaard en zal niet worden behandeld, totdat er een nieuw kabinet is aangetreden.

5 Verslag van de Visitatiecommissie

Het proces en de doelstelling

Tijdens het verslagjaar heeft de commissie een visitatie uitgevoerd op basis van gesprekken met het bestuur en het verantwoordingsorgaan en heeft daarbij kennis genomen van de fondsdocumenten en relevante verslaglegging.

Doel van de visitatie is de beoordeling van de beleids- en bestuursprocessen, het systeem van checks en balances binnen het fonds, de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd en hoe het bestuur omgaat met de risico's op langere termijn. Daarnaast heeft de commissie specifiek aandacht geschonken aan de speerpunten Governance, Risico Management, Communicatie en het Verantwoordingsorgaan.

De commissie spreekt haar waardering uit over de open en pro-actieve manier waarop het bestuur de commissie tijdens het proces heeft geïnformeerd en over de professionele wijze waarop zij is ondersteund bij haar werkzaamheden.

Samenvatting bevindingen

De commissie oordeelt positief over de processen en procedures, die daar waar nodig zijn doorontwikkeld, en constateert dat de feitelijke naleving hiervan op een accurate wijze plaatsvindt. De fondsdocumenten en andere verslaglegging zijn compleet en van goede kwaliteit.

Het bestuur heeft met grote betrokkenheid en open oog voor de ontwikkelingen en verbeteringen geopereerd. Hierbij is de risicoperceptie binnen het bestuur verder toegenomen en heeft de crisis een grotere bewustwording teweeg gebracht. Daarbij blijft het bestuur kritisch op het eigen functioneren en het functioneren van de uitvoeringsorganisatie.

Het bestuur heeft een gedegen aanpak voor de deskundigheidsbevordering; de commissie vraagt aandacht voor de dieptekennis binnen de diverse onderdelen.

De commissie onderschrijft de behoefte van het bestuur om verder te professionaliseren en het voornemen om af te stappen van het grote aantal bestuurscommissies. Het bestuur heeft de Governance van het fonds geëvalueerd, knelpunten benoemd en onderzoekt thans aan de hand van een aantal modellen de haalbaarheid van een aangepaste Governance.

De commissie is van oordeel dat het Risk Management binnen het fonds op een gedegen en doordachte wijze is ingericht en het Risk and Control Assessment op een uitvoerige en professionele manier heeft plaatsgevonden. Daarbij constateert de commissie dat het bestuur een adequaat financieel beheer voert en acties in dit kader weloverwogen hebben plaatsgevonden. Door de uitvoerige aanpak van de risico analyse zijn een groot aantal financiële en niet-financiële risico's aan de orde gekomen. Belangrijk hierbij blijft de samenhang niet uit het oog te verliezen en zich te concentreren op de wezenlijke risico's.

Het beleggingsbeleid is structureel gedynamiseerd. Het nieuwe dynamisch beleggingsbeleid vraagt, gezien de beperkte doorlooptijd waarin het proces dient te zijn afgerond, flexibiliteit en zorgvuldigheid van het bestuur en de uitvoeringsorganisatie. Naast de trigger momenten is het eveneens van belang te constateren of men wel binnen het juiste en meest actuele scenario het dynamisch beleid uitvoert.

De commissie is onder de indruk van de communicatieplannen en waargenomen communicatie-uitingen. Naar het oordeel van de commissie geeft het bestuur ruim aandacht aan communicatie, waarbij gebruik wordt gemaakt van nieuwe ontwikkelingen en het bestuur daarbij tot nieuwe initiatieven komt.

Het verantwoordingsorgaan heeft zich met grote interesse en loyaliteit verdiept in de verschillende beleidsterreinen om zo een goed inzicht te krijgen in het beleid en de ter zake genomen bestuursbesluiten. In zijn taakstelling richt het verantwoordingsorgaan zich nog veelal op het kunnen begrijpen van de operationele en uitvoeringszaken waardoor het de strategische en tactische onderwerpen uit het oog verliest. In het functioneren herkent de commissie een streven naar perfectionisme en diepgang. Het zoeken naar een juiste balans tussen voldoende inzicht en specialistische kennis blijft een grote uitdaging.

Aanbevelingen

- De commissie adviseert het bestuur de focus tijdens de bestuursvergaderingen meer te leggen op de strategische en beleidsmatige thema's, hetgeen leidt tot meer inzicht, overzicht en prioritering. Een strategische kalender en een meerjarenplan kunnen daarbij helpen.
- De commissie adviseert het bestuur aandacht te schenken aan de inrichting en feitelijke invulling van de (externe) Compliance functie en tevens het integriteitplan op de agenda 2010 te plaatsen.
- De commissie ziet graag vastgelegd welke bestuurscommissie in de nieuwe Governance structuur integraal verantwoordelijk is voor het totale risicomangement.
- De commissie adviseert het bestuur meer prioriteiten aan te brengen bij het opmaken en uitvoeren van het nieuwe Communicatiebeleid 2010-2012 teneinde de aandacht te focussen en de effectiviteit te bevorderen.
- De commissie beveelt het bestuur aan het verantwoordingsorgaan te ondersteunen bij het kunnen beheersen van de toenemende vraag naar meer informatie en diepgang, zodat het verantwoordingsorgaan zich meer kan concentreren op de invulling van zijn rol in de praktijk.

De Visitatiecommissie

Reactie van het bestuur

Het bestuur spreekt alle waardering uit over de gedegenheid van het rapport en de wijze waarop de bevindingen en aanbevelingen tot stand zijn gekomen. Wederom heeft de commissie haar professionaliteit en deskundige diepgang bevestigd. Het bestuur herkent de bevindingen en aandachtspunten en neemt alle aanbevelingen van de visitatiecommissie over.

Het bestuur zal in 2010 het grote aantal bestuurscommissies bundelen en rationaliseren tot 2 commissies - pensioenen en financiën - en de focus tijdens de bestuursvergaderingen meer leggen op de strategische en beleidsmatige thema's aan de hand van een strategisch meerjarenplan. Daarnaast zal bij de versterking van het bestuur voorrang worden gegeven aan uitbreiding in de bestuurlijke ondersteuning.

Binnen het nieuwe Communicatiebeleid 2010-2012 zal de effectiviteit van de communicatie speciale aandacht krijgen. Daarnaast zal het bestuur in het licht van de nieuwe uitvoeringsovereenkomst in zijn communicatie specifieke aandacht schenken aan de afgesproken indexatie ambitie en het managen van de verwachtingen bij de deelnemers.

Eind 2010 loopt de eerste visitatieperiode van 3 jaar af. Het bestuur heeft gekozen voor een visitatie eind 2010, waarbij de focus minder ligt op een aantal benoemde speerpunten maar meer op de algehele ontwikkeling van het bestuur en het fonds in de totale visitatieperiode. Het bestuur is van mening dat de commissie dan een goed overall oordeel kan geven over het functioneren van het bestuur aan de hand van de opgedane visitatie-ervaringen in de afgelopen jaren.

Het bestuur

6 Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Oordeel van het verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft over het verslagjaar het handelen van het bestuur beoordeeld. Op basis van de verstrekte informatie, toelichting en toetsing heeft het VO een positief oordeel over de wijze waarop het bestuur het beleid heeft vastgesteld en uitgevoerd. Het VO is van mening dat het bestuur bij de uitvoering van het beleid adequaat en snel heeft ingespeeld op de veranderde omstandigheden in de pensioenwereld. Wijzigingen als gevolg hiervan zijn goed opgepakt en waar nodig is bijgestuurd. De wijze waarop het bestuur inhoud geeft aan de relatie met het Verantwoordingsorgaan wordt zeer gewaardeerd.

Goed Pensioenfondsbestuur

Het VO ondersteunt de beslissing van het bestuur om de governance op een meer professionele wijze in te richten. De werking van het nieuwe besturingsmodel in de praktijk zal een aandachtspunt zijn in 2010, waarbij met name gekeken zal worden naar de wijze waarop het beleid tot stand komt.

Beleggingsbeleid

Het VO is van mening dat het bestuur het geldende beleggingsbeleid van begin 2009 grondig heeft geëvalueerd en adequate maatregelen heeft genomen om de risico's te beheersen. Met het dynamisch beleggingsbeleid is het bestuur in staat om snel te kunnen inspelen op veranderende marktomstandigheden. In de besluitvorming heeft het bestuur een weloverwogen standpunt ingenomen en zich niet laten leiden door de waan van de dag.

Risicobeleid

Het VO heeft geconstateerd dat het risicobesef bij het bestuur door de uitgevoerde risicoanalyse verder is toegenomen. De analyse is zorgvuldig uitgevoerd, acties zijn gedefinieerd en volgens plan in 2009 gerealiseerd. Het VO is verheugd dat het bestuur continue aandacht blijft geven aan risicomangement.

Communicatiebeleid

Door de prioriteitstelling in 2009 heeft het VO een positief beeld over de zichtbare progressie in de communicatie. De communicatie rondom de crisis, het herstelplan en indexatiebesluiten is goed verlopen. Er is aandacht voor de effectiviteit van de communicatie. Het VO is geïnteresseerd in de nog af te ronden evaluatie van het communicatiebeleid 2007-2009 en de uitgangspunten in het nieuwe communicatiebeleid 2010-2012.

Indexatiebeleid

Gegeven het verloop van de dekkingsgraad in 2009, de wettelijke regelgeving hieromtrent en de bepalingen in het pensioenreglement heeft het VO vastgesteld dat het bestuur conform de reglementen juist heeft gehandeld.

Vrijwillig Pensioen Sparen

Naar aanleiding van het door het bestuur genomen besluit over de negatieve rentevergoeding over de pensioen-spaarkapitalen (VPS) heeft het VO geconstateerd dat er veel onduidelijkheden bestaan over de toekenning hiervan. Het VO adviseert deze onduidelijkheden in het reglement zo spoedig weg te nemen en hierover te communiceren naar de deelnemers.

Het Verantwoordingsorgaan

Reactie van het bestuur

Het bestuur waardeert de betrokkenheid en de positief kritische blik van het Verantwoordingsorgaan. Het bestuur heeft kennis genomen van het oordeel en is van mening dat de oordeelsvorming op een doordachte wijze heeft plaatsgevonden. Het oordeel geeft een genuanceerd beeld over het handelen van het bestuur in 2009.

Het bestuur hecht grote waarde aan een goede relatie met het VO en heeft in zijn overleg gekozen voor een optimale ondersteuning van en een open communicatie met het VO.

Het bestuur neemt kennis van de adviezen en aandachtspunten van het VO en zal hiermee rekening houden in de toekomstige beleidsuitvoering.

Het bestuur herkent de zorgen van het VO met betrekking tot de werking van het nieuwe besturingsmodel en zegt toe hieraan de nodige aandacht te schenken en het VO hierover te informeren. Ook onderschrijft zij de aanbeveling over de verbeterpunten in het VPS-reglement. Deze zullen eveneens worden opgepakt in 2010.

Het bestuur zal in 2010 met het VO overleg voeren over meer de strategische speerpunten, waaronder het Communicatiebeleid 2010-2012 en de nieuwe uitvoerings- / financieringsovereenkomst tussen SABIC en SPF, teneinde de focus op de relevante beleidsissues te versterken. Daarnaast zal de communicatie rondom de nieuwe uitvoeringsovereenkomst en de verwachtingen bij de deelnemers over met name de ambitie van de toeslagverlening zeker een onderwerp van gesprek zijn.

Het bestuur bedankt het Verantwoordingsorgaan voor de constructieve wijze waarop het overleg en de samenwerking in het afgelopen jaar heeft plaatsgevonden.

Het bestuur

7 Jaarrekening

7.1 Balans per 31 december (na resultaatbestemming)

(in EUR mln)

	2009	2008	2007
ACTIVA			
Beleggingen (1)			
Vastgoedbeleggingen	18,7	15,4	20,8
Aandelen	160,2	116,9	187,3
Vastrentende waarden	280,2	251,7	243,8
Derivaten	-0,7	-1,9	2,3
Overige beleggingen	13,8	11,6	9,1
	<u>472,2</u>	<u>393,7</u>	<u>463,3</u>
Vorderingen en overlopende activa (2)			
Overige vorderingen	0,4	0,1	0,3
Overige activa (3)			
Liquide middelen	9,4	12,3	6,2
	<u>482,0</u>	<u>406,1</u>	<u>469,8</u>
PASSIVA			
Pensioenfondreserve (4)	44,1	-13,8	153,6
Pensioenverplichtingen (5)			
voor risico fonds	381,4	364,2	262,4
voor risico deelnemer	55,2	55,0	52,8
	<u>436,6</u>	<u>419,2</u>	<u>315,2</u>
Overige schulden en overlopende passiva (6)	1,3	0,7	1,0
	<u>482,0</u>	<u>406,1</u>	<u>469,8</u>

7.2 Staat van baten en lasten

(in EUR mln)

		2009	2008	2007
BATEN				
Premies	(7)			
Werkgever		25,7	26,0	24,2
Werknemer		<u>0,6</u>	<u>0,9</u>	<u>2,1</u>
		26,3	26,9	26,3
Beleggingsresultaten	(8)			
Direct		14,0	15,5	13,6
Indirect		46,2	-98,6	-6,8
Kosten vermogensbeheer		-1,1	-1,3	-1,3
Transactiegerelateerde kosten		<u>-0,2</u>	<u>-0,1</u>	<u>-0,1</u>
		58,9	-84,5	5,4
Overige baten		-	-	-
		<u>85,2</u>	<u>-57,6</u>	<u>31,7</u>
LASTEN				
Uitkeringen	(9)	-9,3	-8,0	-5,6
Mutatie pensioenverplichtingen	(10)	-17,3	-104,0	-7,9
Saldo waardeoverdrachten	(11)			
Inkoop		0,4	3,5	3,8
Afkoop		<u>-0,2</u>	<u>-0,5</u>	<u>-0,2</u>
		0,2	3,0	3,6
Uitvoeringskosten	(12)	-0,9	-0,8	-0,6
		<u>-27,3</u>	<u>-109,8</u>	<u>-10,5</u>
TOTAAL RESULTAAT		<u>57,9</u>	<u>-167,4</u>	<u>21,2</u>

7.3 Kasstroomoverzicht

(in EUR mln)

	2009	2008	2007
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies	26,3	26,9	26,3
Ontvangen waardeoverdrachten	0,4	3,5	3,8
Betaalde uitkeringen	-9,3	-8,0	-5,6
Betaalde waardeoverdrachten	-0,2	-0,5	-0,2
Betaalde uitvoeringskosten	-0,9	-0,8	-0,7
Overige mutaties uit pensioenactiviteiten	-	-	-
	<u>16,3</u>	<u>21,1</u>	<u>23,6</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en lossingen	170,3	92,0	105,8
Directe beleggingsopbrengsten	13,7	15,1	13,2
Aankopen en verstrekkingen	-207,5	-123,1	-149,4
Betaalde kosten vermogensbeheer	-1,2	-1,3	-1,3
Overige mutaties uit beleggingsactiviteiten	4,6	2,4	8,1
	<u>-20,1</u>	<u>-14,9</u>	<u>-23,6</u>
Overige mutaties			
Mutatie vorderingen	0,3	0,2	-
Mutatie schulden	0,6	-0,3	0,5
	<u>0,9</u>	<u>-0,1</u>	<u>0,5</u>
NETTO KASSTROOM	<u><u>-2,9</u></u>	<u><u>6,1</u></u>	<u><u>0,5</u></u>
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN	<u><u>-2,9</u></u>	<u><u>6,1</u></u>	<u><u>0,5</u></u>

7.4 Grondslagen voor de waardering

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ 610). Op een aantal onderwerpen is er voor gekozen om bewust af te wijken van de RJ 610:

- Beleggingen in participaties in microfinanciering, renewable energy, infrastructuur en commodities worden ingedeeld als overige belegging.
- Beleggingen in beleggingsinstellingen waarbij geen onderscheid naar categorie te maken is, worden ingedeeld als overige belegging.
- De RJ 610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven. Het fonds beroept zich echter op artikel 362 lid 4 van Titel 9 Boek 2 BW, op basis van de inzichtelijkheid van de verslaggeving. Derhalve zijn alle derivaten, met zowel een positieve als negatieve waarde, als belegging opgenomen op de activa zijde van de balans.

De spaarsaldi van de VPS en BPR regeling zijn voor risico van de deelnemers. In het beleggingsbeleid is echter geen verschil in beleid tussen belegd vermogen voor risico van het fonds en voor de deelnemers. Derhalve is in de jaarrekening en het jaarverslag gekozen om niet te specificeren naar risico drager. Alle beleggingen kunnen naar rato worden verdeeld voor risico van het fonds en voor risico van de deelnemers. Per saldo komt het er op neer dat 11,5% van het belegd vermogen voor risico van de deelnemers is.

Wijzigingen ten opzichte van vorig verslagjaar

De opslag op de voorziening ter financiering van toekomstige excassokosten is verhoogd van 2% naar 3,5% (in drie jaarlijkse stappen van 0,5%, dus primo 2010 2,5%).

Schattingwijziging sterftetrend

In verband met de door het AG gepubliceerde nieuwe sterftewaarnemingen over de periode 2003 tot en met 2008, welke aanmerkelijk lagere sterftekansen laten zien dan die te verwachten op grond van de sterftetrend uit de AG Prognosetafel 2005-2050, is de voorziening pensioenverplichtingen ultimo 2009 met 4% opgetrokken. Bij vaststelling van dit jaarverslag wacht de pensioensector nog op het verschijnen van de nieuwe AG Prognosetafel. De cijfers in de nieuwe AG prognosetafel kunnen afwijken van de genoemde optrek van 4%.

Schattingen en veronderstellingen

Bij het opstellen van de jaarrekening is het gebruik van schattingen en veronderstellingen noodzakelijk. Schattingen zijn vooral van invloed op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Bij de waardebepaling van de beleggingen wordt nagenoeg geen gebruik gemaakt van schattingen. De waarde van de beleggingen is grotendeels gebaseerd op marktinformatie.

Het fonds belegt direct in infrastructuur en renewable energy beleggingsmandaten die bij het opmaken van dit jaarverslag nog geen extern gevalideerde waardering beschikbaar hebben. De mandaten zijn gewaardeerd op de laatst bekende waardering ultimo 2009. Ultimo boekjaar 2008 is eenzelfde werkwijze toegepast waarbij het uiteindelijke verschil tussen de in de jaarrekening opgenomen cijfers en de definitieve gevalideerde cijfers niet materieel (0,3 mln.) was. De totale waarde ultimo 2009 van betreffende mandaten in de jaarrekening bedraagt EUR 6,5 mln.

Salderingen

Een financieel actief en passief worden gesaldeerd en als nettobedrag in de balans opgenomen indien de wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat deze posten op deze wijze af te wikkelen.

In de jaarrekening is sprake van salderingen van diverse valuta- en rentederivaten. Deze worden nader toegelicht in de toelichting op de balans.

Buitenlandse valuta

Waarden van activa en passiva genoteerd in buitenlandse valuta worden omgerekend in euro's tegen de koersen ultimo verslagjaar. Transacties luidende in vreemde valuta worden in de administratie tegen dagkoersen opgenomen. Valutare resultaten worden geboekt bij de indirecte beleggingsopbrengsten.

Beleggingen in vastgoed

Beleggingen in beursgenoteerd onroerend goed wordt gewaardeerd tegen de ultimo verslagjaar bekende marktwaarde. Beleggingen in niet beursgenoteerde onroerend goed participatiemaatschappijen worden gewaardeerd tegen de laatst bekende intrinsieke waarde.

Beleggingen in aandelen

Beleggingen in aandelen worden gewaardeerd op de ultimo verslagjaar bekende marktwaarde. Aandelen waarvoor geen actuele beurswaarde beschikbaar is worden gewaardeerd tegen de geschatte marktwaarde.

Beleggingen in vastrentende waarden

Beleggingen in vastrentende waarden worden gewaardeerd op de ultimo verslagjaar bekende marktwaarde inclusief opgelopen rente. Bij vastrentende waarden waarvan geen marktprijs beschikbaar is, wordt gebruik gemaakt van quotes van onafhankelijke externe partijen en theoretische prijzen gebaseerd op rentecurves om de actuele waarde te benaderen. Hierbij worden actuele creditspreads als risico opslag gebruikt.

Beleggingen in derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op ultimo verslagjaar bekende marktprijzen. Onderhandse derivaten, waarvan geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters.

Vorderingen

Vorderingen worden tegen de nominale waarde opgenomen, met uitzondering van vorderingen inzake gecedeerde aanspraken. Deze worden op dezelfde grondslagen berekend als de pensioenverplichtingen. Vorderingen betreffende beleggingen zijn bij de relevante balanspositie van de beleggingen meegenomen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Pensioenfondsreserve

De pensioenfondsreserve bestaat uit het verschil tussen de activa en de verplichtingen en schulden. Het fonds maakt in zijn reserve geen onderscheid naar bestemmingsreserves, wettelijke reserves en overige reserves. De reserve bestaat derhalve uit een algemene reserve.

Voorziening Pensioenverplichtingen

Onder pensioenverplichtingen worden verstaan de verplichtingen wegens pensioenaanspraken van deelnemers en gewezen deelnemers, alsmede van nagelaten betrekkingen. Deze verplichtingen worden berekend als de contante waarde van de door de verzekerden tot de balansdatum verkregen pensioenaanspraken. Voor de berekening van de contante waarde wordt gebruik gemaakt van de marktrente, passende bij de termijnstructuur van de verplichtingen, gepubliceerd door DNB (2009; 3,8%, 2008: 3,5%; 2007: 4,9%).

Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen is rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen door gebruik te maken van de AG-Prognosetafel (2005-2050), waarbij de voorziening is opgetrokken met 4%. Om rekening te houden met de specifieke ervaringssterfte van de SABIC populatie ten opzichte van de Nederlandse bevolking is een leeftijdsterugstelling van één jaar voor mannen en één jaar voor vrouwen gehanteerd.

Schulden

Schulden worden opgenomen tegen nominale waarde. Het betreft enkel kortlopende schulden.

Premies

Premies worden toegerekend aan het jaar waarin de daarmee samenhangende pensioenrechten worden opgebouwd.

Beleggingsresultaten

Onderscheiden worden directe en indirecte beleggingsresultaten. Directe beleggingsresultaten bestaan uit dividenden, coupon betalingen, interestontvangsten en vergoedingen voor bruikleen. Deze opbrengsten worden aan het boekjaar toegerekend waar ze betrekking op hebben. Indirecte beleggingsresultaten omvatten gerealiseerde en niet gerealiseerde waardeverschillen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutaresultaten worden hierin meegenomen. De kosten van vermogensbeheer en transactiegerelateerde kosten worden in mindering gebracht bij de beleggingsopbrengsten.

Uitkeringen

De uitkeringen bestaan uit de bedragen die aan de uitkeringsgerechtigden in het boekjaar zijn betaald.

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Kosten na vaststelling van het jaarverslag worden in het volgend boekjaar opgenomen. Uitvoeringskosten welke direct gerelateerd zijn aan vermogensbeheer worden conform RJ 610 in mindering gebracht bij de beleggingsresultaten.

Risicoparagraaf

In het hoofdstuk 4.5 Risk Management wordt nader ingegaan op de fondsspecifieke risico's met hierbij tevens gevoeligheidsanalyses gericht op rente- en aandelenrisico's. In de jaarrekening zijn de balansposten nader gespecificeerd.

7.5 Toelichting op de balans

1) Toelichting beleggingen

Vastgoed

Vastgoed bevat beleggingen in onroerend goed aandelen (indirect onroerend goed) en beleggingsfondsen welke direct in onroerend goed beleggen. Het fonds belegt niet rechtstreeks in direct onroerend goed. Onderstaande tabellen geven een overzicht van de beleggingen per categorie, regio en valuta.

(in EUR mln)

Categorie	2009	2008
Indirect beursgenoteerd	13,5	9,4
Indirect niet beursgenoteerd	5,2	6,0
Totaal	18,7	15,4

Regio	2009	2008
Europa	11,9	4,2
Noord Amerika	3,9	3,0
Azië-Pacific	2,9	2,2
Overige	0,0	6,0
Totaal	18,7	15,4

Valuta	2009	2008
EUR	9,9	8,5
USD	3,9	3,0
GBP	1,3	1,1
CHF	0,3	0,3
Overige	3,3	2,5
Totaal	18,7	15,4

Aandelen

Aandelen betreffen directe beleggingen in aandelen en beleggingsfondsen welke voor het merendeel in aandelen beleggen. De beleggingen in aandelen worden in onderstaande tabellen gespecificeerd naar categorie, regio, genoteerde valuta en sector.

(in EUR mln)

Categorie	2009	2008
Beursgenoteerde aandelen	122,4	90,0
Beleggingsfondsen	37,8	26,6
Vorderingen	0,0	0,3
Totaal	160,2	116,9

Regio	2009	2008
Europa	90,3	64,1
Noord Amerika	34,4	28,4
Azië	17,0	13,3
Emerging Markets	15,0	8,7
Overige	3,5	2,4
Totaal	160,2	116,9

(in EUR mln)

Valuta	2009	2008
EUR	56,4	40,8
USD	64,5	49,4
GBP	21,8	14,7
CHF	9,5	7,3
Overige	8,0	4,7
Totaal	160,2	116,9

Sector	2009	2008
Energie	19,5	16,1
Grondstoffen	10,6	5,7
Industrie	10,5	7,4
Consumentendiensten	8,3	6,3
Consumentengoederen	19,2	14,2
Gezondheidszorg	14,2	10,2
Financiële instellingen	16,5	13,3
Informatietechnologie	8,2	5,6
Telecommunicatie	8,8	7,5
Utilities	7,7	5,2
Overige	36,7	25,4
Totaal	160,2	116,9

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden omvatten beleggingen in reguliere staats- en bedrijfsobligaties, obligaties welke gekoppeld zijn aan de inflatie, deposito's en beleggingen in fondsen waarvan het grootste deel in obligaties belegd is. In onderstaande tabellen worden de beleggingen in vastrentende waarden uitgesplitst naar categorie, looptijd, valuta en credit rating.

(in EUR mln)

Categorie	2009	2008
Staatsobligaties	174,2	133,1
Credits	48,8	40,5
Inflation-linked obligaties	55,7	77,1
Funds	1,5	1,0
Totaal	280,2	251,7

Looptijd	2009	2008
< 1 jaar	3,3	3,1
1-3 jaar	10,5	10,8
3-5 jaar	15,9	13,0
5-10 jaar	97,1	87,0
10-20 jaar	73,4	77,9
> 20 jaar	78,5	58,9
Funds	1,5	1,0
Totaal	280,2	251,7

(in EUR mln)

Valuta	2009	2008
EUR	279,2	250,2
GBP	0,0	0,5
JPY	1,0	1,0
Totaal	280,2	251,7

Credit rating	2009	2008
Aaa	152,3	161,0
Aa	56,4	54,1
A	56,3	27,1
≤ Baa	13,7	8,1
Funds/geen rating	1,5	1,4
Totaal	280,2	251,7

Derivaten

Derivaten zijn afgeleide producten welke bij het fonds gebruikt worden om specifieke risico's af te dekken.

Door beleggingen buiten de Eurozone loopt het fonds valutarisico. Het valutarisico wordt strategisch afgedekt met valutatermijncontracten. De afdekking wordt vormgegeven middels actief en passief ingerichte mandaten. Strategisch wordt 70% van de non-euro exposure afgedekt. De valutatermijncontracten in onderstaand overzicht zijn als derivatencategorie gesaldeerd weergegeven. Bruto betreft het contracten met een negatieve waarde van EUR 2,9 mln. en een positieve waarde van EUR 0,3 mln.

Swaptions zijn opties waarmee in de toekomst een renteswap kan worden aangegaan. Hiermee wordt het renterisico beperkt. De swaptions bestaan uit een aantal gekochte putopties (payer) en geschreven callopties (receiver), beide met een onderliggende waarde van EUR 120 mln. en een actuele marktwaarde van EUR 1,5 mln.

Om het nominale renterisico van het fonds te verminderen wordt gebruik gemaakt van renteswaps. In het vierde kwartaal is een swapportefeuille aangekocht met een onderliggende waarde van EUR 110 mln. en een marktwaarde van EUR 0,2 mln.

Om het tegenpartijrisico van derivatenposities te beperken worden op dagbasis de marktwaardes gemonitord en eventueel onderpand gestort of teruggestort. Ultimo 2009 bedroeg de waarde van het onderpand EUR 5,6 mln.

(in EUR mln)

Categorie	2009	2008
Convertible	0,0	0,0
FX forwards	-2,6	-4,3
Options	0,0	-
Swaps & Swaptions	1,9	2,4
Warrants	0,0	0,0
Totaal	-0,7	-1,9

Valuta	2009	2008
EUR	-0,9	2,4
USD	0,2	-2,9
GBP	0,0	2,1
JPY	0,0	-3,2
CHF	0,0	-0,5
Overige	0,0	0,2
Totaal	-0,7	-1,9

Overige beleggingen

Overige beleggingen omvatten alle beleggingen die niet in een van de voorgaande categorie-indelingen passen. In het onderstaande overzicht is te zien welke beleggingen tot de overige beleggingen behoren. Daarnaast is een specificatie van de valutaverdeling weergegeven.

(in EUR mln)

Categorie	2009	2008
Commodities	3,1	3,5
Infrastructuur	3,0	1,6
Microfinanciering	1,7	1,6
Renewable energy	3,5	2,6
Mixfonds	2,5	2,3
Totaal	13,8	11,6

Valuta	2009	2008
EUR	8,2	5,8
USD	5,6	5,8
Totaal	13,8	11,6

Aanvullende toelichting

- Met de custodian (bewaarder van effecten, bij het fonds is dit KasBank N.V.) is overeengekomen dat aandelen kunnen worden uitgeleend aan derden. Hierbij wordt het juridisch eigendom overgedragen, maar blijft het economisch eigendom van het fonds. Voor het uitlenen wordt een vergoeding betaald. Hieraan gekoppeld wordt onderpand gestort in de vorm van stukken (aandelen of vastrentende waarden) ter afdekking van de uitgeleende stukken. Op dagbasis worden de leenposities en het onderpand gemonitord. Ultimo 2009 waren er voor EUR 54,4 mln. aan beleggingen uitgeleend (ultimo 2008 voor 100,9 mln.). Het fonds heeft de mogelijkheid om restricties op te leggen over het stembeleid van de uitgeleende aandelen.
- Het fonds heeft geen beleggingen uitstaan aan premiebijdragende ondernemingen.
- Vorderingen inzake beleggingen zijn conform RJ 610 toegewezen aan de betreffende beleggingscategorie.
- Alle beleggingen die in de toelichting zijn vermeld zijn voor zowel risico fonds als risico deelnemer. Per saldo is 11,5% van alle beleggingen voor risico van de deelnemer.

Opbouw beleggingscategorieën

In onderstaand overzicht zijn de mutaties in de verschillende beleggingscategorieën te zien.

(in EUR mln)

Mutatieoverzicht beleggingen	Vastrentende					Overig	Totaal
	Vastgoed	Aandelen	waarden	Derivaten			
Waarde 31-12-2008	15,4	116,9	251,7	-1,9	11,6	393,7	
Aankopen	1,0	20,2	174,4	0,0	11,9	207,5	
Verkopen	-0,2	-10,8	-156,7	0,0	-2,6	-170,3	
Waardeontwikkeling/overige posten	2,5	33,9	10,8	1,2	-7,1	41,3	
Waarde 31-12-2009	18,7	160,2	280,2	-0,7	13,8	472,2	

De relatief grote mutatie in de Vastrentende waarden betreft het besluit om de weging van de Inflation-linked bonds in 2009 terug te brengen naar de strategische weging. Voorts hebben er een aantal verschuivingen plaatsgevonden met name binnen de Governance bonds.

Aansluiting tussen beleggingscategorieën

In onderstaand overzicht is de aansluiting te zien tussen de interne beleggingsportefeuilles (linkerzijde) en de indeling zoals deze in de jaarrekening gehanteerd wordt (bovenzijde). De voornaamste verschillen zitten in de toekenning van de beleggingen uit de Alternatieve Beleggingen portefeuille aan de beleggingscategorieën zoals deze door RJ 610 zijn vastgesteld. Daarnaast worden liquide middelen conform GIPS® toegewezen aan de portefeuilles.

Interne indeling	Indeling jaarrekening						Totaal
	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Liquide middelen	
Transponatietabel							
Aandelen		155,9	0,0	0,0			155,9
Vastrentende Waarden			219,3				219,3
Onroerend Goed	13,5			0,0			13,5
Alternatieve Beleggingen	5,2	4,3	5,3	0,0	13,8	-0,1	28,5
Inflation-linked Bonds			55,6	0,1			55,7
Overige beleggingen				-0,8		0,1	-0,7
Liquiditeiten						9,4	9,4
Totaal	18,7	160,2	280,2	-0,7	13,8	9,4	481,6

Grote posten

In onderstaand overzicht worden de grootste posten weergegeven waar het fonds in belegd. Hierbij zijn alle beleggingen weergegeven die meer dan 2% van het balans totaal uitmaken. Beleggingen in dezelfde categorie van dezelfde debiteur zijn gesommeerd.

Grote posten	2009	2008
Vastgoed beleggingen		
-		
Aandelen		
-		
Vastrentende waarden		
Franse staat	9,1%	14,8%
Nederlandse staat	8,7%	9,9%
Italiaanse staat	8,7%	6,1%
Duitse staat	7,3%	6,1%
Griekse staat	3,1%	2,5%
Finse staat	2,2%	
Overig		

2) Toelichting vorderingen en overlopende activa

De vorderingen bestaan uit diverse debiteuren.

3) Toelichting overige activa

Overige activa bestaan uit de saldi van diverse bankrekeningen in verschillende valuta.

4) Toelichting pensioenfondsreserve

De pensioenfondsreserve bestaat uit het verschil tussen de verplichtingen en het vermogen van het fonds. Het fonds onderscheidt in de balans geen bestemmingsreserves. In 2009 is het resultaat van EUR 57,9 mln. aan de pensioenfondsreserve toegevoegd. Hierdoor resulteert een positief vermogen van EUR 44,1 mln.

(in EUR mln)

Pensioenfondsreserve	
Stand ultimo 2008	-13,8
Resultaat boekjaar	57,9
Stand ultimo 2009	44,1

Conform de pensioenwet wordt het vereist vermogen vastgesteld waarbij met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen. Ultimo 2009 bedraagt het vereist eigen vermogen EUR 54,6 mln. (ultimo 2008 bedroeg het vereist eigen vermogen EUR 69,0 mln.).

5) Toelichting voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) zijn voorzieningen voor toekomstige pensioenverplichtingen. In onderstaande tabel zijn de voorzieningen uitgesplitst naar de verschillende regelingen. In de actuariële toelichting in hoofdstuk 7.10 zijn de opbouw, wijzigingen en de grondslagen van de VPV gedetailleerd weergegeven.

(in EUR mln)

Voorziening Pensioenverplichtingen naar categorie	2009	2008
Pensioenregeling	362,0	341,6
Prepensioenregeling	19,4	22,6
Beschikbare premieregeling	54,5	54,4
Vrijwillig pensioensparen	0,7	0,6
Totaal	436,6	419,2

6) Toelichting overige schulden en overlopende passiva

De kortlopende schulden bestaan uit diverse crediteuren inzake pensioenuitkeringen, exploitatiekosten en waardeoverdrachten.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Er waren ultimo 2009 geen verplichtingen welke niet uit de balans bleken. Derivatentposities welke geen waarde hebben (bijvoorbeeld futures) zijn toegelicht bij de specificatie beleggingen.

7.6 Toelichting op de Staat van baten en lasten

7) Toelichting premies

In onderstaande tabel staat de opbouw van de feitelijke premie inkomsten van het fonds in 2009. In hoofdstuk 7.10 staat een nadere toelichting over de totstandkoming van de premie inkomsten. De werkgeverspremie bevat de afdracht van de werkgevers aan het pensioenfonds. De samenstelling van deze afdracht is een collectieve afspraak tussen werkgevers en sociale partners. De werknemersinleg bevat premies voor prepensioen (PPS) en Vrijwillig pensioensparen (VPS).

(in EUR mln)

Premies	2009	2008
Premies werkgevers	25,7	26,0
Inleg werknemers PPS en VPS	0,6	0,9
Totaal	26,3	26,9

De kostendekkende premie bestaat uit de actuariel benodigde koopsom voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst inclusief de risicopremies die benodigd zijn ter dekking van arbeidsongeschiktheidsrisico en het overlijdensrisico voor nog niet gefinancierd (tijdelijk) partnerpensioen, een opslag voor het bereiken c.q. in stand houden van het vereist eigen vermogen, een opslag die benodigd bij de aangroei van de pensioenverplichtingen behorende uitvoeringskosten en de actuariel benodigde premie voor de inkoop van de voorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst, met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren. Voor het jaar 2009 bedraagt de kostendekkende premie EUR 29,4 mln.

De gedempte premie op basis van 4,5% rekenrente bedraagt voor 2009 EUR 22,9 mln. Een pensioenfonds heeft wettelijk het recht om binnen de eisen die de Pensioenwet stelt, naast de verplicht te publiceren (zuivere) kostendekkende premie, een eigen gedempte (kostendekkende) premie vast te stellen waaraan de feitelijk ontvangen premie wordt getoetst. In de ABTN van het fonds is opgenomen dat de premiedemping inhoudt dat de premie wordt gebaseerd op de lange termijn verwachting ten aanzien van het rendement op staatsobligaties van 4,5%. De feitelijk ontvangen premie in 2009 bedraagt EUR 26,3 mln. en was toereikend.

8) Toelichting opbrengst uit beleggingen

De beleggingsopbrengsten bestaan uit directe en indirecte beleggingsopbrengsten. Van deze opbrengsten worden de transactiekosten en de kosten van vermogensbeheer in mindering gebracht. Directe beleggingsopbrengsten bestaan uit dividenden, coupons en enkele overige directe ontvangsten gerelateerd aan het vermogensbeheer.

(in EUR mln)

Directe beleggingsopbrengsten	2009	2008
Dividenden	4,0	5,2
Coupons	9,8	9,8
Overige	0,2	0,5
Totaal	14,0	15,5

Indirecte beleggingsopbrengsten	2009	2008
Gerealiseerde waardemutaties	-0,2	0,8
Ongerealiseerde waardemutaties	46,5	-99,6
Overige	-0,1	0,2
Totaal	46,2	-98,6

De ongerealiseerde waardemutaties vloeien voort uit de volgende beleggingscategorieën:

(in EUR mln)		
Ongerealiseerde waardemutaties	2009	2008
Vastgoed	2,9	-8,8
Aandelen	33,1	-83,9
Vastrentende waarden	9,3	-1,9
Derivaten	-0,5	-4,1
Overige	1,7	-0,9
Totaal	46,5	-99,6

De kosten voor vermogensbeheer ad EUR 1,1 mln. bestaan uit kosten voor intern en extern vermogensbeheer. De transactiegerelateerde kosten ad. EUR 0,2 mln. omvatten kosten voor ondermeer bewaardiensten, gelddiensten, effectendiensten en diverse bank- en financieringskosten.

9) Toelichting uitkeringen

De uitkeringen aan de deelnemers worden in onderstaande tabel nader gespecificeerd.

(in EUR mln)		
Uitkeringen	2009	2008
Ouderdompensioen	2,8	1,8
Nabestaandenspensioen	0,6	0,3
Arbeidsongeschiktheidspensioen	0,1	0,1
Prepensioenregeling	5,7	5,8
Wezenpensioen	0,1	0,0
Overige	0,0	0,0
Totaal	9,3	8,0

10) Toelichting mutatie voorziening pensioenverplichtingen

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen weer. De voorziening is gebaseerd op de door de DNB gepubliceerde rente termijnstructuur (RTS). Ultimo 2009 was dit voor het fonds equivalent met een vaste rente van 3,8%.

(in EUR mln)

Verloop VPV	Risico fonds		Risico deelnemer		Totaal fonds	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Technische voorziening ultimo vorig boekjaar	364,2	262,4	55,0	52,8	419,2	315,2
Benodigd voor inkoop nieuwe onvoorwaardelijke aanspraken	21,7	14,7	0,1	0,2	21,8	14,9
Toevoeging i.v.m. kosten	0,4	0,3			0,4	0,3
Benodigde intresttoevoeging technische voorzieningen	9,4	13,6	0,3	1,9	9,7	15,5
Overgenomen pensioenverplichtingen	0,6	3	0,1	0,4	0,7	3,4
Uitkeringen	-9,2	-8,0			-9,2	-8,0
Vrijgevallen voor kosten uit de technische voorzieningen	-0,2	-0,1			-0,2	-0,1
Overgedragen pensioenverplichtingen	-0,2	-0,4	0,0	-0,1	-0,2	-0,5
Overig	0,0	0,1			0,0	0,1
Toeslagverlening						
Pensioentrekken						
Slapers						
Actieven						
Wijziging a.g.v. verandering rentetermijnstructuur	-24,6	79,4			-24,6	79,4
Wijziging van actuariële grondslagen en/of methoden	17,0	-0,7			17,0	-0,7
Kanssystemen						
Sterfte	1,7	-0,1			1,7	-0,1
Arbeidsongeschiktheid	0,4	-0,1			0,4	-0,1
Mutaties	0,3	0,2	-0,3	-0,2	0,0	0,0
Overige technische grondslagen	-0,1	-0,1			-0,1	-0,1
Technische voorziening ultimo boekjaar	381,4	364,2	55,2	55,0	436,6	419,2

11) Toelichting saldo van de waardeoverdrachten

Het saldo van waardeoverdrachten bestaat uit betaalde waardeafkopen en ontvangen bedragen voor waardeinkopen. De in- en afkoop van waardeoverdrachten geschiedt aan de hand van wettelijk vastgestelde regels. Bij de mutatie van de VPV worden actuariële grondslagen meegenomen. Hierdoor kunnen verschillen in de presentatie van de cijfers ontstaan.

12) Toelichting uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten betreffen kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling door de dienstverleningsorganisatie DPS en rechtstreeks bij het fonds in rekening gebrachte uitvoeringskosten. Uitvoeringskosten ten aanzien van vermogensbeheer zijn bij de beleggingsopbrengsten in mindering gebracht.

7.7 Beloning bestuurders

Het fonds heeft één bezoldigde bestuurder. Onder verwijzing naar artikel 383 lid 1 boek 2 BW blijft vermelding van bezoldiging achterwege.

7.8 Bestemming saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten over 2009 ad EUR 57,9 mln. is toegevoegd aan de pensioenfondsreserve.

7.9 Honoraria accountant

Conform artikel 382a Titel 9 Boek 2 BW is het fonds verplicht informatie over de kosten van de accountant in zijn jaarverslag op te nemen.

De externe accountant van het fonds is Ernst & Young Accountants. In het boekjaar 2009 is een bedrag van EUR 24.871 voor de controle van de jaarrekening over het jaar 2008 ten laste van het resultaat gebracht.

7.10 Actuariële toelichting

Actuariële grondslagen

Bij de vaststelling van de waardering van de pensioenverplichtingen, wordt uitgegaan van bepaalde veronderstellingen, waarvan de navolgende de voornaamste zijn.

- Intrest: Conform de rentetermijnstructuur van de nominale marktrente per 31 december 2009 zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.
- Sterfte: Volgens de AG-Prognosetafel met startjaar 2010 en met leeftijdsterugstellingen van één jaar voor mannen en één jaar voor vrouwen. Hierbij is een extra opslag gehanteerd van 4% op de TV vanwege recente sterfteontwikkelingen.
- Burgerlijke staat: Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt ervan uitgegaan dat tot de pensioenleeftijd (65 jaar) iedereen een partner heeft (onbepaalde partnersysteem op basis van 100% gehuwdheid). Na pensioeningang wordt de voorziening vastgesteld op basis van de werkelijke burgerlijke staat (bepaalde partnersysteem).
- Leeftijdsverschil: Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).
- Leeftijden: Bij de leeftijdsbepaling wordt ervan uitgegaan dat iedereen halverwege het jaar geboren is.
- Uitkeringen: De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.
- Kosten: Als dekking voor toekomstige excassokosten zijn de verplichtingen met 2,5% verhoogd.

Basisgegevens

De administratieve basisgegevens die als uitgangspunt dienen voor de berekening van de VPV zijn door de accountant gecontroleerd en vallen onder diens verklaring bij de jaarrekening.

Pensioenverplichtingen en verzekerdensbestanden

De VPV wordt berekend als de contante waarde van de door de verzekerden verkregen pensioenaanspraken. Bij de berekening van de pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen. Deze voorziening bedraagt ultimo 2009 EUR 436,6 mln.

In deze voorziening zijn mede begrepen de verplichtingen voortvloeiende uit de prepensioneringsregeling (alleen van toepassing voor actieven geboren vóór 1950 en ingegane prepensioenuitkeringen) van EUR 19,4 mln., voor de beschikbare premiereregeling (voor actieven geboren ná 1949 en slapers) van EUR 54,5 mln. en voor de regeling vrijwillig pensioensparen van EUR 0,7 mln. Over deze laatste twee voorzieningen, samen groot EUR 55,2 mln., loopt het fonds geen risico over de verplichtingen.

De navolgende tabel geeft de het aantal contracten en de VPV weer. In deze tabel wordt het aantal contracten weergegeven. In de tabellen in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4.4 worden aantallen deelnemers getoond. De verschillen ontstaan doordat een deelnemer meerdere contracten kan hebben.

Categorie	Aantal verzekerden		VPV (in EUR mln)	
	2009	2008	2009	2008
Pensioenregelingen				
Niet ingegaan				
Actieve deelnemers				
• mannen	1.728	1.785	276,6	282,5
• vrouwen	245	253	11,9	11,2
Gewezen deelnemers (slapers)				
• mannen	151	122	11,0	9,2
• vrouwen	61	49	1,5	1,0
Arbeidsongeschikten				
• mannen	20	15	3,4	2,3
• vrouwen	2	2	0,2	0,2
Ingegaan				
Ouderdomspensioenen				
• mannen	108	78	45,7	28,7
• vrouwen	1	1	0,1	0,1
Arbeidsongeschiktheidspensioenen				
• mannen	30	29	0,8	0,6
• vrouwen	2	2	0,2	0,1
Nabestaandenpensioenen				
• mannen	0	0	0,0	0,0
• vrouwen	27	18	10,2	5,5
Wezenpensioenen				
• mannen	7	4	0,2	0,1
• vrouwen	8	5	0,2	0,1
Totaal	2.390	2.363	362,0	341,6
Prepensioenregelingen				
Niet ingegaan				
Actieve deelnemers				
• mannen	88	124	11,0	13,6
• vrouwen	2	2	0,2	0,2
Ingegaan				
Prepensioenen				
• mannen	107	103	8,2	8,7
• vrouwen	0	2	0,0	0,1
Totaal	197	231	19,4	22,6
Beschikbare premieregeling				
Mannen	1.392	1.397	52,1	52,0
Vrouwen	216	217	2,4	2,4
Totaal	1.608	1.614	54,5	54,4
Vrijwillig pensioensparen				
Mannen	75	68	0,7	0,6
Vrouwen	10	8	0,0	0,0
Totaal	85	76	0,7	0,6
Totaal verzekerden/VPV				
	4.280	4.284	436,6	419,2

Premie

In het voor de jaren 2006 t/m 2010 geldende financieringssysteem bedraagt de premiebijdrage voor SABIC 25,5% van de som van de binnen SPF verzekerde pensioengevende salarissen. In afwijking hierop is de bijdrage met betrekking tot medewerkers geboren vóór 1 januari 1950 21,5% van het pensioengevende salaris van deze medewerkers. In de betreffende premie is de afgesproken bijdrage van werknemers inbegrepen.

Solvabiliteitstoets

De solvabiliteitstoets is toegepast op die delen van de pensioenverplichtingen waarover het fonds risico's loopt. De voorzieningen voor de beschikbare premieregeling en de regeling vrijwillig pensioensparen zijn vanwege hun karakter zowel aan de verplichtingekant als aan de vermogenskant buiten beschouwing gelaten.

Onderstaand overzicht geeft de situatie voor het fonds weer ultimo 2009.

Solvabiliteitstoets 2009	EUR mln	% van VPV
Aanwezig toetsvermogen	425,5	111,6
Af: VPV (excl. BPR & VPS)	-381,4	-100,0
Dekkingspositie	44,1	11,6
Af: vereist eigen vermogen	-54,6	-14,3
Reservepositie	-10,5	-2,7

Het vereist vermogen wordt vastgesteld aan de hand van de door DNB ontwikkelde gestandaardiseerde methode. Hierin worden zes verschillende risico's geanalyseerd en als bedrag uitgedrukt.

Vaststelling vereist eigen vermogen	(in EUR mln)	
	2009	2008
S1 Renterisico	14,4	40,6
S2 Zakelijke waarden risico	43,7	37,3
S3 Valutarisico	7,2	5,5
S4 Grondstoffenrisico	0,6	1,1
S5 Kredietrisico	2,5	3,5
S6 Verzekeringstechnisch risico	13,1	12,7
	81,5	100,7
Effect correlatie	-26,9	-31,7
Totaal	54,6	69,0

De daling van het renterisico ultimo 2009 ten opzichte van 2008 is de resultante van de verlaging van de duration-gap van het fonds naar 5,7 jaar.

8 Overige gegevens

8.1 Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2009 van Stichting Pensioenfonds Sabic te Heerlen bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de staat van baten en lasten over 2009 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de stichting. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Sabic per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Eindhoven, 2 april 2010
Ernst & Young Accountants LLP
drs. N.A.J. Silverentand RA

8.2 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds SABIC te Sittard is aan Watson Wyatt B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2009.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegeven verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuariële Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132. De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds SABIC is naar mijn mening niet voldoende, vanwege een beperkt reservetekort.

Eindhoven, 2 april 2010
Drs. H.J.W. Van Gemert AAG
verbonden aan Towers Watson B.V.

9 Begrippenlijst

Afkortingen

ABTN	Actuariële en Bedrijfstechnische Nota
ALM	Asset Liability Management
BPR	Beschikbare premieregeling
CHF	Valuta in Zwitserse frank
COSO	The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission
DNB	De Nederlandsche Bank
DPS	DSM Pension Services
ECB	Europese Centrale Bank
EUR	Valuta in euro
FIRM	Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode
FTK	Financieel Toetsingskader
GBP	Valuta in Britse pond
JPY	Valuta in Japanse yen
PPS	Prepensioen
SLA	Service level agreement
SPF	Stichting Pensioenfonds SABIC
STAR	Stichting van de Arbeid
USD	Valuta in Amerikaanse dollar
VPS	Vrijwillig pensioensparen
VPV	Voorziening Pensioenverplichtingen

Begrippen

Backservice	Verhoging van pensioenaanspraken over achterliggende dienstjaren bij verhoging van de pensioengrondslag.
Benchmark	De maatstaf waarmee de gerealiseerde performance wordt vergeleken.
Bruikleen	Het (tijdelijk) uitlenen van effecten waarvoor een vergoeding wordt betaald en een onderpand wordt gestort. Hierbij wordt het juridisch eigendom overgedragen, maar blijft het economisch eigendom in bezit van het fonds
Commodities	Beleggingen in grondstoffen zoals agrarische producten, mineralen, energie en delfstoffen.
Contante Waarde	De huidige waarde van toekomstige ontvangsten en uitgaven. Bij de berekening van de contante waarde wordt rekening gehouden met in de toekomst verwachte (of in het verleden gerealiseerde) disconteringsvoet.
Convertible	Converteerbare obligatie. Obligatie waarbij de mogelijkheid bestaat om de lening in te wisselen voor aandelen.
Corporate Governance	Eind 2003 verscheen het rapport van de Commissie Tabaksblatt over "Corporate Governance". Hierin werd pensioenfondsen o.a. geadviseerd zich actiever op te stellen bij het nemen van beslissingen tijdens aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin zij aandelen hebben.
Credits	Bedrijfsobligatie. Obligaties die door bedrijven zijn verstrekt.
Creditspread	Verschil tussen de risicovrije rente (staatsleningen) en risicovollere rente voor bedrijfsobligaties.

Credit rating	Beoordeling van de kredietwaardigheid van een lening. Ook wel de kans dat de uitgever van de lening haar verplichtingen niet nakomt. Een Aaa rating is de hoogste waardering waarbij de kans op een faillissement het laagst is, terwijl een C of D rating het laagste is.
Custodian	De bewaarder van de effecten.
Currency Overlay	Een strategie om op totaal portefeuille niveau wisselkoersrisico af te dekken middels valutatermijncontracten.
Dekkingsgraad	De verhouding tussen de waarde van het vermogen enerzijds en de pensioenverplichtingen anderzijds. Het gaat hier om de dekking van de verplichtingen voor risico van het fonds. Een dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het fonds evenveel bezittingen heeft als het in de toekomst aan zijn verplichtingen moet voldoen. De dekkingsgraad is te berekenen door het pensioenfondsvermogen voor risico fonds te delen door de pensioenverplichtingen voor risico fonds.
Derivaten	Bijvoorbeeld futures, opties, forwards en swaps. Dit zijn verplichtingen of rechten gebaseerd op een onderliggende waarde (zoals een index, aandeel of obligatie). Afgeleide instrumenten worden ook aangeduid als derivaten.
Duration	Een maatstaf voor de rentegevoeligheid.
Duration gap	Verschil tussen de rentegevoeligheid van de verplichtingen en de beleggingen.
Emerging Markets	Landen die volgens de Wereldbank worden geclassificeerd als ontwikkelingslanden, maar die een duidelijke groeipotentie hebben. Voorbeelden zijn o.a. Brazilië, Rusland, India en China.
Franchise	Het gedeelte van het salaris dat niet wordt meegeteld bij het berekenen van de pensioengrondslag.
FX Forwards	Valutatermijncontracten. Valuta contracten waarbij een bedrag in vreemde valuta over een vastgestelde termijn wordt geruild met een bedrag in eigen valuta. Hiermee kan valutarisico worden afgedekt.
Inflation-linked Bonds	Obligaties waarvan de couponrente wordt geïndexeerd voor inflatie.
Optie	Financieel instrument dat het recht, maar niet de plicht, geeft om aandelen te kopen (call) of te verkopen (put) tegen een vooraf vastgestelde prijs.
Outperformance	Een rendement dat hoger ligt dan de benchmark. Het tegenovergestelde is underperformance.
Mixfonds	Beleggingsfonds wat belegt in verschillende beleggingscategorieën zoals aandelen, vastgoed en obligaties.
Pacific Rim	Australië, Hong Kong, Japan, Nieuw Zeeland en Singapore.
Pension Fund Governance	Goed Pensioenfondsbestuur.
Renewable energy	Beleggingen in duurzame energie. Hieronder vallen windmolenparken en zonne-energie.
RJ 610	Richtlijn voor de jaarverslaglegging voor pensioenfondsen. De richtlijn heeft als doel om de jaarverslaglegging van pensioenfondsen te uniformeren.

Slaper	Gewezen deelnemer, die zijn deelnemerschap heeft beëindigd vóór het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd en nog aanspraken heeft op het fonds. Bij pensioenwet worden deze afspraken aangepast conform de aanspraken van de gepensioneerden.
Solvabiliteitstoets	Toets die door de actuaaris in het kader van de actuariële verslaglegging ten behoeve van een pensioenfonds wordt opgesteld over de toereikendheid van de aangehouden activa om de aangegane pensioenverplichtingen op de langere termijn, dus ook in tijden van tegenspoed, te kunnen nakomen.
Solvabiliteitsvrijval	Indien de dekkingsgraad hoger is dan 100% is er bij uitkeringen sprake van een solvabiliteitsvrijval. Dit komt doordat het bedrag van de uitkering voor 100% in de VPV zit verwerkt, terwijl er meer dan 100% aan bezittingen tegenoverstaan. Door de uitkering dalen zowel de VPV als de bezittingen met het zelfde bedrag waardoor het overschot aan bezittingen verdeeld wordt over een kleinere VPV. Hierdoor stijgt de dekkingsgraad.
Swap (renteswap)	De renteswap is een ruiltransactie die geschiedt op een internationale financiële markt, waarbij partijen de rentebetalingen gedurende de looptijd, of een deel van de looptijd, tegen elkaar ruilen.
Swaption	Een swaption geeft de koper het recht (optie) om binnen een bepaalde termijn een renteruil (swap) aan te gaan. Hierbij wordt een vaste rente omgeruild met een variabele rente. Zo kan bijvoorbeeld een vaste rente ontvangen worden en een variabele rente (actuele marktrente) worden betaald. Als de marktrente lager is dan de vaste rente levert dit geld op en kan het fonds een deel van de hogere verplichtingen (verplichtingen worden hoger als de rente daalt) terug verdienen.
Toeslag	Verhoging van de pensioenaanspraken aan bijvoorbeeld de inflatie of de algemene loonsverhoging.
Voorziening Pensioenverplichtingen	Onder voorziening pensioenverplichtingen wordt verstaan de verplichtingen wegens pensioenaanspraken van deelnemers en gewezen deelnemers, alsmede van nagelaten betrekkingen. Deze voorzieningen worden berekend als de contante waarde van de door de verzekerden tot de balansdatum verkregen pensioenaanspraken. Daarbij is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen.
Warrant	Een optie die door een bedrijf wordt uitgegeven. Vaak worden warrants in combinatie met een obligatie uitgegeven.
Yield curve	Een yield curve geeft het verband aan tussen het rendement op een lening en de looptijd ervan.

10 English summary

10.1 Profile

Stichting Pensioenfonds SABIC (SPF) was set up in 2003 to provide pension insurance and similar periodical benefits. The pension fund manages the pensions and pre-pensions of the employees and former employees of SABIC Limburg B.V. and SABIC Europe B.V. (SABIC) and their surviving dependants, resulting in 2,339 participants.

SPF has outsourced all operational activities (pension management, asset management, financial administration and management support) to DSM Pension Services B.V. (DPS).

At year-end 2009 the provision for pension commitments totaled EUR 436.6 million, including EUR 55.2 million on Defined Contribution (BPR) and Voluntary pension saving (VPS). The value of the pension fund assets was EUR 481.6 million.

Statutory Objective

In accordance with established regulations it is SPF's objective, to insure pensions and to provide commensurate periodic payments to employees and former employees and their survivors associated with SABIC Europe B.V. and affiliated companies who have tasked SPF with the administration of the pension plan.

10.2 Report by the Board of Directors

State of affairs in 2009

Position of the Fund

In 2009 the financial position of the pension fund improved, as is shown by the coverage ratio. Just as the financial markets, the coverage ratio showed an unstable course which was no different to the previous year (2008). At the end of 2008, the SPF coverage ratio was 96%. During the first quarter of 2009 it dropped to just beneath 90%, after which the coverage ratio increased to 112%.

As a result of the poor financial position at year end 2008 and due to the economic and financial developments of the crisis, the board prepared a recovery plan and submitted the plan to the DNB for approval. The recovery plan is based on the guidelines imposed by the DNB, the nature of the pension plan, the financial position at year end 2008 and the operative strategic investment policy. According to the recovery plan, the coverage ration should have been 99.9% at year end 2009. The current coverage ratio of 112% is clearly above the foreseen level and already three quarters above the obligatory minimum level of 105.0%.

Results

After the first quarter the board concluded that due to the continuous disappointing investment returns, the fund was lagging behind in the recovery process set in the recovery plan. During the course of the year it appeared that a depression was averted and the world economy slightly recovered. Financial markets responded accordingly and the fund reports a positive return on investments of 14.4% compared to a benchmark return of 13.5% at year end 2009.

Pension liability provision

Due to revised figures for life expectations by the Actuarial Association, the board has decided to raise the pension liability provision with 4%. Although no final life expectancy figures have been published yet, the board, advised by different experts, has the opinion that all known facts are hereby treated in a sufficient manner.

Dynamic investment policy

During the financial crisis the board reconsidered the investment policy by evaluating the investment policy during the financial crisis, given the changed market circumstances. Different economic scenarios were modulated and the impact on the fund given different investment policies was evaluated. The result of this evaluation is that the current investment policy is relative stable under most economic scenarios. The incorporation of additional risk reducing policies to mitigate the equity and interest rate risk were part of the analysis. Taken in account the momentum of the financial markets nowadays the board decided to incorporate a more dynamic approach of investment policy. This means that at certain trigger moments the fund will evaluate

whether the asset mix is still appropriate to reach the fund's goals. These trigger moments can both be coverage ratio and changing market circumstances.

In 2009, no ALM (Asset Liability Management) study was performed because in the re-evaluation of the investment policy a quick scan ALM study was executed. A new ALM study will be performed in 2010.

Evaluation governance structure

The board evaluated the governance structure and formulated several measurements of improvement, based on experiences in 2008. Main subjects were continuity of the board and available versus necessary time for board membership. In 2010 the board will take a decision about the governance structure. The board also determined to change their focus to strategic and policy issues, although the supervision and control on pension execution will maintain in the board's scope.

Risk & Control Assessment

The Risk & Control Assessment (henceforth RCA) was formally completed in 2008. The board concluded that, based upon the RCA, procedures and control measures were adequate in order to mitigate the risks the fund is exposed to. The outcomes and actions resulting from the RCA can be found in the Risk Management Year Plan 2009. Actions to be taken were assigned to and completed by relevant board advisory committees. Thereby the risk management cycle started with the RCA was formally completed.

Communication

As a result of the credit crisis and the set-up and submitting of the recovery plan, a specific communication plan was developed, in line with legal requirements. Different target groups have been informed through both the website and letters about the state of affairs and the latest developments. The board also organized several meetings with interested parties about the credit crisis.

10.3 Key Figures

(in EUR mln, unless indicated otherwise)

	2009	2008	2007	2006	2005
Pensions					
Number of members					
Active members of pension schemes	1,972	2,037	1,992	1,972	1,871
Pensioners	106	74	49	24	6
Retired members	27	18	15	10	7
Orphans' pension	15	9	12	11	8
Disabled members	22	17	19	14	14
Sleepers	197	159	129	92	63
Total members	2,339	2,314	2,216	2,123	1,969
Premiums and benefits					
Premiums	26.3	26.9	26.3	28.4	25.9
Benefits	9.3	8.0	5.6	3.0	1.6
Investments					
Distribution of investment assets					
Equity	155.9	112.9	179.8	175.9	160.7
Nominal bonds	219.3	167.6	175.6	153.4	147.2
Real estate	13.5	9.5	15.4	24.7	17.4
Inflation-linked bonds	55.7	76.1	53.8	54.0	49.7
Alternatives	28.5	30.6	36.6	24.7	-
Other investments	-0.7	-2.5	1.9	1.4	0.0
Liquidities	9.4	11.8	6.4	5.9	2.6
Total investment	481.6	406.0	469.5	440.0	377.6
Investment yield					
Portfolio	14.4%	-17.5%	1.3%	5.9%	14.8%
Benchmark	13.5%	-17.1%	0.8%	7.5%	13.9%
Investment results					
Direct	14.0	15.5	13.6	11.0	9.6
Indirect	46.2	-98.6	-6.8	13.4	37.0
Financial position					
Pension fund assets	480.7	405.4	468.8	439.8	391.6
Pension fund liabilities	436.6	419.2	315.2	307.3	284.1
Of which:					
Defined contribution (BPR)	54.5	54.4	52.4	46.2	38.0
Voluntary pension saving (VPS)	0.7	0.6	0.4	0.2	-
Pension fund reserve	44.1	-13.8	153.6	132.5	107.4
Coverage ratio SPF					
Actuarial interest rate SPF	3.8%	3.5%	4.9%	4.3%	3.8%